

”IHANAA, KUN TÄLLAISTA JÄRJESTETÄÄN!”

Vanhempien kokemuksia Hämeenlinnan kaupungin
lapsiperheiden kotipalvelun iltaparkki-kokeilusta

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö
Sosionomikoulutus
kevät 2022
Marisa Tanner

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli laadullisen tutkimuksen menetelmin tutkia vanhempien kokemuksia Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämästä iltaparkista sekä iltaparkkiin lapsiaan tuoneiden perheiden tukiverkostoista ja perhe-elämän ja työn yhteensovittamisen onnistumisesta, samoin kuin perhettä kuormittavista tekijöistä. Tavoitteena oli saada selville, onko iltaparkille kysyntää ja kannattaako sitä jatkaa tulevaisuudessakin. Ajatus tälle opinnäytetyölle lähti liikkeelle Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun kehittämispäivässä keväällä 2021. Työntekijöitä huoletti huomattavasti lisääntynyt iltatyön määrä, sillä lapsiperheiden kotipalvelua on tarjolla pääsääntöisesti virka-aikaan. Työntekijöiden näkökulmasta iltaparkilla pyrittiin vähentämään iltatyötä, keskittämällä kevyellä tuella pärjäävät, iltapäivästä lastenhoitoapua tarvitsevat perheet iltaparkin tarjoaman tuen piiriin, ilman tarvetta lapsiperheiden kotipalvelun asiakkuudelle. Lapsiperheiden näkökulmasta tarkoituksena oli tarjota hämeenlinalaisille lapsiperheille laadukasta, matalan kynnyksen lastenhoitoapua.

Tässä opinnäytetyössä perehdyn lapsiperheiden elämään liittyvään teoriapohjaan, kuten perheen, vanhemmuuden, ehkäisevän lastensuojelun sekä matalan kynnyksen käsitteisiin. Lisäksi perehdyn lapsiperheille kuormitusta aiheuttaviin tekijöihin sekä lapsiperheiden yhteiskunnalliseen tilanteeseen.

Tutkimustulokset osoittivat, että iltaparkkiin lapsiaan tuoneilla hämeenlinalaisilla lapsiperheillä on vain vähän tukiverkostoja käytettävissään ja niiden antama tuki on hyvin satunnaista. Useimmat tutkimukseen osallistuneista perheistä kokivat perhe-elämän ja työn yhteensovittamisen haastavaksi. Perheet kertoivat muun muassa sairastelun, kiireen, tukiverkostojen ja oman ajan puutteen sekä univajeen aiheuttavan kuormitusta perheelleen. Vastaajat kokivat iltaparkin tarjoaman lastenhoitoavun vaikuttaneen heidän jaksamiseensa positiivisesti. Iltaparkki oli tärkeässä roolissa esimerkiksi toisen vanhemman ulkomaankomennuksen aikana ja tukiverkoston vähyyden vuoksi. Iltaparkki mahdollisti vanhemmille omaa aikaa, joka käytettiin muun muassa siivoamiseen, kaupassa käyntiin, omaan harrastukseen ja vanhempien kahdenkeskeiseen aikaan. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että iltaparkille on kysyntää, mutta sitä voisi olla enemmänkin.

Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimii Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelu.

Avainsanat Perhe, vanhemmuus, tukiverkosto, ehkäisevä lastensuojelu, matala kynnyks
Sivut 31 sivua ja liitteitä 7 sivua

Social services

Abstract

Author Marisa Tanner

Year 2022

Subject "It's wonderful, that something like this is arranged!" Parents' experiences about the evening childcare experiment by the home service for families with children in the city of Hämeenlinna

Supervisors Seija Pajari-Stylman

The goal of this qualitative thesis was to examine parents' experiences about the evening childcare, "iltaparkki", experimented by the home service for families with children of the city of Hämeenlinna, the commissioner of the thesis. In addition, the goals were to examine the families' support networks; how the parents have succeeded in combining family life and work; and what factors burden the families. The aim of the thesis was to find out if there are reasons to continue the evening childcare service.

The subject for the thesis was brought up in a staff development day of the home service for families with children in the spring of 2021. The employees were concerned about their wellbeing at work, because of the increased working hours in the evenings, even if the home service should mainly be provided during office hours. From the employees' perspective, the goal of the evening childcare was to decrease their work in the evenings, by providing childcare in groups to all families who need occasional childcare in the evenings, without the requirement of being a client of the home services. From the families' perspective, the goal was to provide high-quality and low-threshold childcare to the families with children in Hämeenlinna.

The theoretical background of the thesis examines concepts such as family and parenting, preventive child welfare, low-threshold service. The research material was gathered from parents who had used the evening childcare service.

The results indicate that the families have hardly any support networks and combining the family life and work is sometimes difficult. The respondents indicated that the evening childcare service had positively impacted their coping by allowing them some alone time for cleaning, shopping, hobbies and couple relationship. As a conclusion, the results suggest that the evening childcare groups should be continued and developed further.

Keywords Family, parenting, support network, preventive child welfare, low threshold

Pages 31 pages and appendices 7 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Käsitteet ja teoriatausta	2
2.1	Perheen monimuotoiset määritelmät	2
2.2	Vanhemmuuden vaihtelevat muodot.....	3
2.3	Lapsiperheiden kuormituksen aiheuttajat.....	5
2.4	Perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen	7
2.5	Kotitöiden jakaminen.....	7
2.6	Lapsiperheenä yhteiskunnassa	8
2.7	Lapsiperheiden tukiverkostot	9
2.8	Ehkäisevä lastensuojelu	12
2.9	Matala kynnyks	13
3	Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämä iltaparkki	14
3.1	Hämeenlinnan kaupungin perhekeskus.....	14
3.2	Lapsiperheiden kotipalvelu	15
3.3	Lapsiperheiden kotipalvelun iltaparkki	16
4	Aiemmat tutkimukset.....	17
5	Tutkimuksen toteutus	17
5.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymys.....	18
5.2	Tutkimusaineiston hankinta.....	18
5.3	Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus	19
5.4	Aineiston hankintamenetelmänä kysely.....	19
5.5	Analyysimetodina aineistolähtöinen sisällönanalyysi	20
5.5.1	Aineiston koodaaminen	21
5.5.2	Aineiston teemoittelu	21
5.6	Aineiston analysointi.....	22
5.7	Opinnäytetyön luotettavuus, eettisyys ja kestävä kehitys	23
6	Vanhempien kokemukset iltaparkki-kokeilusta	24
6.1	Tutkimukseen osallistuneet	25
6.2	Perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen sekä perheen kokema kuormitus	25
6.3	Kotitöiden ja lastenhoidon jakautuminen sekä tukiverkoston antama apu .	26

6.4	Iltaparkin merkitys perheelle sekä vaikutus jaksamiseen	27
6.5	Iltaparkin tarjoama oma aika sekä kehittämisehdotukset	28
7	Johtopäätökset	29
8	Pohdinta	30
	Lähteet.....	32

Liitteet

Liite 1	Aineistonhallintasuunnitelma
Liite 2	Saatekirje kyselyyn
Liite 3	Webropol-kysely
Liite 4	Taulukko teemoittelusta

1 Johdanto

Sosiaalihuoltolaki sekä lastensuojelulaki määrittelevät ne sosiaalipalvelut, jotka kuuluvat lapsille ja perheille. Viime vuosien aikana lainsäädännössä on ollut käynnissä muutoksia, sillä sosiaalihuoltolain uudistamisen yhteydessä vahvistettiin huomattavasti ehkäisevien palvelujen osuutta yleisten perhepalveluiden puolella. Näiden ehkäisevien palvelujen tavoitteena on tukea lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastuussa olevia henkilöitä lapseen liittyvässä kasvatuksessa sekä huolenpidossa. Perhepalvelujen painopiste on siirtymässä lastensuojelun ehkäisevästä työstä kohti yleisinä perhepalveluina tarjottavia palveluja. (Hämeen-Anttila, 2017, ss. 216–217)

Tämän opinnäytetyön aihe sai alkunsa Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun kehittämispäivässä keväällä 2021. Kehittämispäivässä keskusteltiin muun muassa siitä, että iltatyön määrä oli huomattavasti lisääntynyt. Pääsääntöisesti kotipalvelua on tarjolla virka-aikaan, mutta asiakkaiden tarpeiden mukaan myös muina aikoina. Työntekijät kokivat lisääntyneen iltatyön vaarantavan työssäjaksamisensa, ja yhdeksi ratkaisuehdotukseksi asiaan luotiin alku iltaparkille. Ajatuksena oli, että iltaparkin avulla työntekijät pystyisivät mahdollisesti keskittämään ilta-aikaista lastenhoitoapua tarvitsevat perheet iltaparkin tarjoaman avun piiriin niin, ettei jokaisen työntekijän tarvitsisi olla tahoillaan iltoja töissä samaan aikaan. Samaa mieltä oltiin siitä, että on olemassa paljon lapsiperheitä, joilla ei ole minkäänlaisia tukiverkostoja mutta ei kuitenkaan suoranaista tarvetta asiakkuudelle. Iltaparkki tarjoaa ratkaisun. Olen itse työskennellyt neljän ja puolen vuoden ajan Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelussa ja ollut mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa iltaparkkia, joten opinnäytetyölläni on vankka työelämäyhteys.

Opinnäytetyöni tavoitteena on kyselytutkimuksen avulla selvittää, miten iltaparkki on vaikuttanut palvelua käyttäneiden lapsiperheiden vanhempien hyvinvointiin ja miten palvelua voisi edelleen kehittää vastaamaan paremmin lapsiperheiden tarpeita. Opinnäytetyöni on yhteiskunnallisesti merkittävä, sillä sen tulosten avulla Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden palvelut, ja etenkin lapsiperheiden kotipalvelu, saavat vahvistusta sille, kannattaako iltaparkin kaltainen toiminta. Kotipalvelu sekä sen tarjoama iltaparkki tekevät vaikuttavaa ja yhteiskunnallisesti merkittävää työtä lapsiperheiden hyväksi; se on matalan kynnyksen lastensuojelun ehkäisevää työtä parhaimmillaan. Tarkastelen opinnäytetyössäni iltaparkin merkitystä vanhempien jaksamisen ja hyvinvoinnin näkökulmasta. Vanhempien hyvinvointi luo hyvät edellytykset myös lapsen hyvinvoinnille sekä turvalliselle kasvulle ja kehitykselle.

2 Käsitteet ja teoriatausta

Lapsiperheiden elämä on moniulotteista ja vaihtelevaa. Jotta voidaan ymmärtää lapsiperheiden elämää paremmin, on syytä syventyä lapsiperheiden elämän eri ulottuvuuksiin käsitteiden ja teoriapohjan avulla. Kun suunnittelin kysymyksiä kyselytutkimustani varten, esiintyi kysymyksissä käsitteitä, jotka seuraavaksi avaan. Osa kysymyksistä muodostui toisessa järjestyksessä eli teoratiedon hankinnan jälkeen.

Tässä luvussa esitellyt käsitteet ja teoriatausta ovat valikoituneet tämän opinnäytetyön tutkimustehtävän perusteella. Kun kyseessä on lapsiperheille suunnattu matalan kynnyksen palvelu, iltaparkki, on syytä perehtyä perheen moniulotteiseen käsitteeseen, matalan kynnyksen käsitteeseen, sekä ylipäättänsä suomalaisten lapsiperheiden yhteiskunnalliseen tilanteeseen.

2.1 Perheen monimuotoiset määritelmät

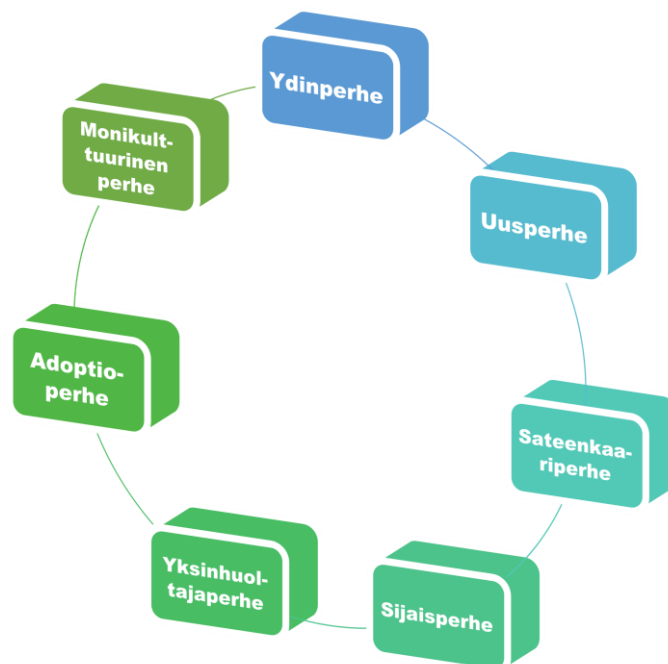
Perhettä ei voi määritellä yksiselitteisesti. Kulttuuri vaikuttaa käsityksiin siitä, mikä katsotaan perheeksi. Suomalaisessa ja länsimaisessa kulttuurissa puhutaan yleensä erikseen perheestä ja sukulaisista. Vilénin ym. (2010, s. 10) mukaan perheeseen luetaan kuuluvaksi vanhemmat ja kotona asuvat lapset. Seppäsen ym. (2021, s. 186) mukaan perhe muodostuu yhdessä asuvista avio- tai avoliitossa olevista tai parisuhteensa rekisteröineistä kahdesta henkilöstä ja heidän lapsistaan, jommastakummasta vanhemmasta lapsineen sekä avio- ja avopuolisoista sekä parisuhteensa rekisteröineistä henkilöistä, joilla ei ole lapsia. Perheeksi katsotaan korkeintaan kahden peräkkäisen sukupolven edustajat. Jos samassa taloudessa asuu enemmän kuin kaksi sukupolvea, perhe muodostuu nuorimmasta sukupolvesta lähtien. (Suomen virallinen tilasto, n.d.)

Perheiksi katsotaan tilastojen mukaan samassa asunnossa asuvat henkilöt, mutta tässä tilastointitavassa on puutteensa. Yksi tällainen puute on se, että avopariperheeksi katsotaan pääasiassa vain eri sukupuolta olevat henkilöt lapsineen. 1.4.2009 tuli voimaan äitiyslaki, jonka mukaan lapsella voi olla kaksi äitiä, joten perhetilastoissa onkin tämän johdosta otettu huomioon samaa sukupuolta olevat avopari, joilla on yhteisiä lapsia ja äitiys on vahvistettu. (Suomen virallinen tilasto, n.d.)

Törrösen (2012, s. 16) mukaan, pikkulapsiperheeksi kutsutaan perhettä, jonka lapset ovat jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa vaativia alle kouluikäisiä ja Tilastokeskuksen (Suomen virallinen tilasto, n.d.) mukaan lapsiperheitä ovat perheet, joissa kotona asuu ainakin yksi alaikäinen lapsi.

Lapsiperhetyypit (Kuva 1.) voidaan jakaa esimerkiksi seuraavalla tavalla: ydinperhe, yksinhuoltajaperhe, uusperhe, adoptio-perhe, sateenkaariperhe, monikulttuurinen perhe ja sijaisperhe. Ydinperhe on perhe, johon kuuluu enintään kaksi peräkkäistä sukupolvea. Käytännössä tämä tarkoittaa avio- tai avoliitossa asuvia henkilöitä ja heidän kanssaan asuvia yhteisiä lapsia. Yksinhuoltajaperheillä tarkoitetaan yhden vanhemman ja lasten muodostamia perheitä. Uusperheellä tarkoitetaan sitä, että jommallakummalla tai molemmilla avio- tai avopuolisolla on alle 18-vuotias lapsi tai lapsia aiemmasta avio- tai avoliitosta sekä mahdollisesti myös yhteisiä lapsia. Adoptio-perheessä biologisten vanhempien oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät lapsen adoptiovanhemmille. Sateenkaariperhe tarkoittaa sellaista lapsiperhettä, joka muodostuu jonkin muun kuin heteroseksuaalisen parisuhteen ympärille. Monikulttuurisiksi perheiksi kutsutaan perheitä, joissa toinen tai molemmat vanhemmat ovat maahanmuuttajia sekä perheitä, joissa toinen vanhemmista on suomalainen ja toinen ulkomaalaistaustainen. Sijaisperhe on perhe, johon sijoitetaan lapsi, joka ei voi asua oman perheensä luona lastensuojelullisista syistä. (Vilén ym., 2010, ss. 12–15, 18–19, 21, 23)

Kuva 1. Lapsiperhetyypit (Vilén ym., 2010, ss. 12–15, 18–19, 21).

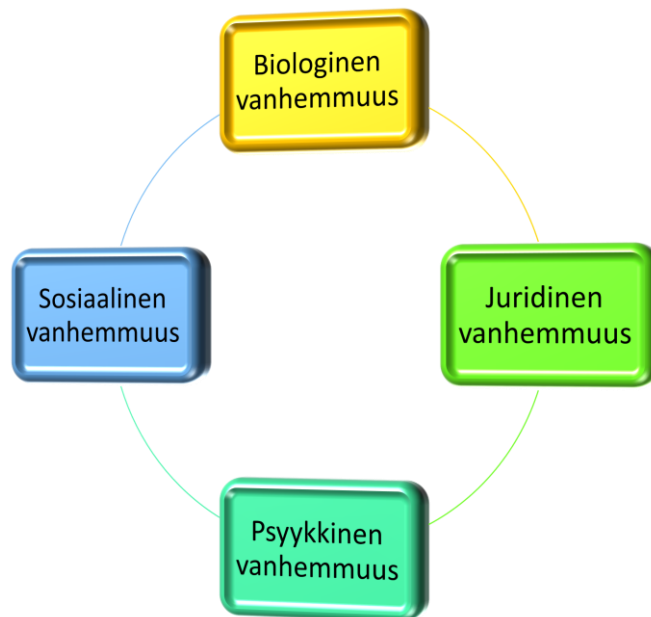
2.2 Vanhemmuuden vaihtelevat muodot

Jos perheen määrittely oli monimutkaista, ei vanhemmuudenkaan määrittely ole yksiselitteistä. Vanhemmuuden voidaan katsoa olevan esimerkiksi biologista, juridista, psyykkistä tai sosiaalista

(Kuva 2.). Näistä biologinen vanhemmuus on selkein määriteltävä, mutta se ei kerro kuitenkaan mitään lapsen ja biologisen vanhemman suhteesta. Biologinen vanhemmuus perustuu siis geeniperimään, mutta välttämättä lapsella ja biologisella vanhemmalla ei ole mitään muuta yhteistä kuin geenit. Juridinen vanhemmuus liittyy lähtökohtaisesti biologiseen vanhemmuuteen, mutta jos vanhemmat eivät ole naimisissa, tulee isän todistaa vanhemmuutensa erikseen. Juridinen vanhemmuus liittyy yhteiskunnan säättämiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, kuten lapsen oikeuden perintöön. Adoptiossa vanhemmat saavat juridiset oikeudet vanhemmuuteen ja adoptiosuhdetta ei voi purkaa. Psykkinen vanhempi on sellainen aikuinen, johon lapsi luottaa ja jonka hän kokee tunnetasolla vanhemmakseen eli on kiintynyt tähän hänestä huolehtivaan aikuiseen. Lapsi ottaa parhaiten apua ja hoivaa vastaan psyykkiseltä vanhemmalta. Sosiaalisella vanhemmalla tarkoitetaan sellaista lapsen arjessa elävää aikuista, joka huolehtii lapsen arjen asioista merkittävällä ja olennaisella tavalla. (Vilén ym., 2010, ss. 10–11)

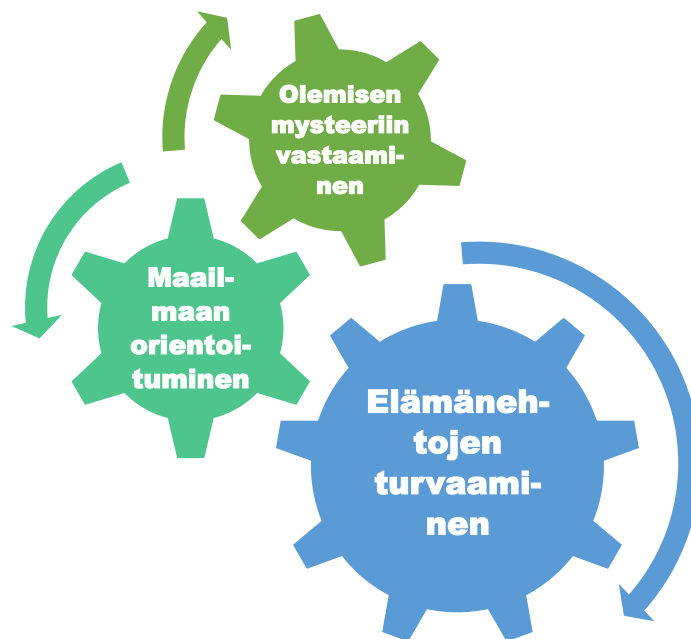
Kuva 2. Vanhemmuuden muodot (Vilén ym., ss. 10–11).

Järvisen ym. (2012, ss. 124–125) mukaan vanhemmuus kestää läpi elämän eikä sitä voi perua. Vanhemmuuden tehtävä ja rooli ovat jatkuvassa muutostilassa, ja tämän tehtävän hoitamiseen vaikuttavat monet eri asiat. Vanhemmuus tarkoittaa huoltajana olemista, rajojen asettamista, elämästä opettamista ja ennen kaikkea rakkauden antamista lapsilleen. Vanhemmuuden vastuualueita voidaan katsoa olevan kolme: elämänehtojen turvaaminen, maailmaan

orientoituminen ja vastaaminen olemisen mysteeriin (Kuva 3.). Lapsen fyysisistä tarpeista huolehtiminen on elämänehtojen turvaamista. Edellä mainittu on myös lapsen henkisen kehityksen kannalta tärkein asia. Lapsen kasvaminen ja opettaminen sosiaalisuuteen kuuluu maailmaan orientoitumiseen. Siihen kuuluu myös yhteiskunnan sääntöihin ja kulttuurin jäseneksi opettaminen ja kasvaminen. Arvot ja etiikka kuuluvat olemisen mysteeriin. Vanhemmilla on vastuu ohjata lastaan arvojen moniulotteisessa maailmassa ja auttaa heitä löytämään oma maailmankuvansa sekä yksilöllinen tapansa elää. Jotta tämä toteutuu, edellyttää se turvallisuuden tunnetta lapsen ollessa pieni. On tärkeää, että lapsi voi kokea kaiken olevan hyvin omassa maailmassaan.

Kuva 3. Vanhemmuuden vastuualueet (Järvinen ym., 2012, s. 125).

2.3 Lapsiperheiden kuormituksen aiheuttajat

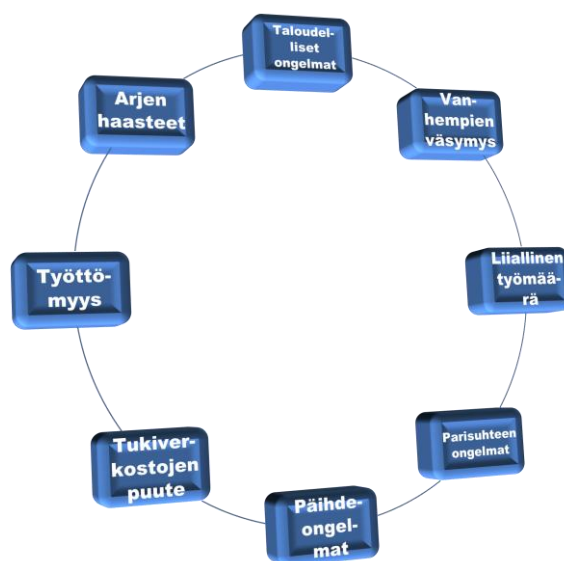
Iltaparkki-toiminta liittyy lapsiperheiden arkeen ja vanhempien jaksamisen tukemiseen, joten lapsiperheiden arjen kuvaaminen on opinnäytetyössäni merkityksellistä. Tuija Juhelan (2006, s. 14) pro gradu -tutkielman mukaan arkielämä on elämää, jota luodaan päivittäin. Arkielämän käsite on muodostunut toistoa korostavasta jokapäiväisyydestä ja rutiineista. Yleensä lapsiperheiden arki rytmittyy päivittäin toistuvista rutiineista eli tapahtumista, ja parhaimmillaan ne luovat

toistuvuudellaan turvallisuutta ja ennakoivuutta arkeen. Samaan aikaan ne voivat kuluttaa ja olla raskaita.

Lapsiperheiden arki on nykyään erilaista kuin ennen. Helmisen (2006, s. 28) mukaan perheet toimivat samanaikaisesti useassa eri elämänpiirissä, kuten perheen ja kodin piirissä, työelämän piirissä sekä erilaisissa vapaa-ajan toiminnoissa. Nämä kaikki elämänpiirit ovat limittyneet toinen toisiinsa, ja niistä ihmiset ja perheet pyrkivät kokoamaan yksilöllisen ja toimivan kokonaisuuden. Lammi-Taskula ja Salmi (2014, s. 145) kirjoittavat lapsiperheiden elämän koostuvan monista erilaisista jännitteistä. Aikaa on vain rajallisesti ja se pitää pystyä jakamaan työn, lastenhoidon sekä perheenjäsenten tarpeiden kesken toimivalla tavalla. Arjen sujuvuutta ja siinä jaksamista auttaa perheen keskinäinen sekä vanhempien parisuhteen hyvä vuorovaikutussuhde. Näiden vuorovaikutussuhteiden laadun taso, voi sekä tukea että kuormittaa perhettä arjen jaksamisessa.

Seppäsen ym. (2021, s. 65) mukaan lapsiperheissä kuormitusta voivat aiheuttaa perheen taloudelliset ongelmat, vanhempien väsymys ja arjen erilaiset haasteet (Kuva 4.). Usein työttömyys on myös kuormittava tekijä ja joskus jopa liiallinen työmäärä. Parisuhteessa ilmenevät ongelmat voivat kuormittaa lapsiperheen arkea, samoin kuin päihdeongelmat. Nykyään on myös yleistä, että lapsiperheiden tukiverkoston puute aiheuttaa jaksamisen ongelmia ja kuormitusta.

Kuva 4. Kuormituksen aiheuttajat lapsiperheissä (Seppänen ym., 2021, s. 65).

2.4 Perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen

Se, miten lapsiperheiden arki sujuu, riippuu paljolti vanhempien työajoista sekä niiden joustavuudesta. Lammi-Taskulan ja Salmen (2014, s. 147) mukaan vanhemmat tekevät pitkiä työpäiviä vähintään yhtä usein kuin työntekijät, joilla ei ole lapsia. Lapsiperheiden vanhemmat antavat työelämään huomattavan panoksen, mistä osoituksena huomio, että lapsiperheiden vanhempien yhteenlaskettu viikkotyöaika on keskiarvoltaan huomattavasti isompi kuin parien, joilla ei ole lapsia. Hieman hämmentävä on havainto, että pienten lasten isät tekevät ylitöitä enemmän kuin muut miehet. Lapsiperheiden vanhemmat tekevät paljon töitä myös niin sanottuina epätyypillisinä aikoina eli illalla, yöllä ja viikonloppuna. Joka kolmannen lapsen äiti ja useamman kuin joka toisen lapsen isä työskentelee vuorotyössä. (Sauli, 2001, ss. 50-51)

Vaikka edellä on puhuttu työelämän vaativuudesta ja vanhempien jaksamisongelmista, voi työssäkäynti kuitenkin toimia hyvänä ja voimia lisäävänä vastapainona perhe-elämälle. Työ voi tarjota hengähdystauon perhearjesta, ja usein äidit kokevat jaksavansa jopa paremmin lasten kanssa, kun he käyvät työssä. Isistäkin suuri osa on tätä mieltä. (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, s. 151)

2.5 Kotitöiden jakaminen

Kun pariskunta saa lapsen, on heidän opeteltava jakamaan kotitöitä sekä lapsen hoivaan liittyviä tehtäviä. Lapsen syntymää seuraavat vuodet ovat ratkaisevia sen suhteen, millaiseksi työnjako muodostuu. Kotitöiden jako pariskunnan välillä on usein tasaisempaa ennen lasten saamista, mikä on syynä suuremmalle eroriskille ensimmäisen lapsiperhevuoden aikana. Lapsiperheissä ja erityisesti pikkulapsiperheissä kotitöiden jakaminen on yleisin riidanaihe. Melkein puolet kahden vanhemman perheiden äideistä kokee ainakin joskus olevansa liian paljon vastuussa kotitöistä. Isistä noin 10 prosenttia kokee olevansa liikaa vastuussa kotitöistä. (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, s. 152)

Suomalaisten hyvinvointi 2014- tutkimuksen mukaan vanhemmat kokivat lastenhoidon jakautuvan tasaisemmin kuin kotitöiden. Tutkimukseen liittyvässä lapsiperheiden hyvinvointia reflektioivassa kyselyssä kaksi kolmesta äidistä ja kolme neljästä isästä vastasivat kummankin vanhemman leikkivän lasten kanssa yhtä paljon, mutta sen sijaan pyykinpesun olevan pääasiassa äidin vastuulla neljässä viidestä perheestä. Myös siivous ja ruoanlaitto oli pääasiallisesti äidin vastuulla noin 50 prosentilla perheistä. (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, s. 153)

2.6 Lapsiperheenä yhteiskunnassa

Perhepolitiikka tukee lapsiperheiden elämää. Sen tavoitteena on luoda kaikille lapsille turvallinen kasvuympäristö sekä turvata vanhemmille parhaat mahdolliset edellytykset perheen perustamiseen sekä lasten kasvattamiseen. Viime vuosina perhepolitiikassa on keskitytty etenkin työn ja perheen yhteensovittamiseen, isyyden vahvistamiseen sekä lapsiperheiden toimeentulon turvaamiseen. (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, s. 145)

Lapsiperheiden arki muuttui merkittävästi 1990-luvun taloudellisen laman vuoksi ja siitä johtuen lapsiperheiden eriarvoistuminen alkoi kasvaa. Perheiden tuloerot ja suhteellinen köyhyys kasvoivat talouskasvun epätasaisen jakautumisen sekä hyvin toimeentulevien perheiden suotuisamman tulokehityksen vuoksi lapsiperheiden tulotaso kääntyi laskusuuntaan, ja alimmissa tuloluokissa oli entistä enemmän lapsiperheitä, ja samaan aikaan heikennettiin perhepoliittisia tulonsiirtoja sekä lapsiperheiden palveluja, mikä lisäsi lapsiperheiden toimeentulovaikeuksia ja avuntarvetta. (Törrönen, 2012, s. 19)

Lapsiperheiden vanhempien voimia syövät yhteiskunnan jatkuva muutostila, toimeentulon epävarmuus sekä lisääntyvät vaatimukset työelämässä. Tämä vaikuttaa myös lasten elämään. Voimien väheneminen tulee esiin muun muassa vanhempien henkisenä väsymyksenä sekä lasten käyttäytymisen häiriöinä tai terveydellisinä seikkoina. Lapsiköyhyyden merkittävimpiä aiheuttajina pidetään perheiden sosiaalisia ongelmia, suhteellista köyhyyttä, työttömyyttä sekä sosiaalista syrjäytymistä. Sen taustalla on usein myös äitien ja isien heikko asema työmarkkinoilla. Riski lapsiköyhyyteen on vahvimmillaan perheissä, joissa on useita alle kouluikäisiä lapsia tai vanhempi on yksinhuoltaja. (Törrönen, 2012, ss. 23–24)

Samaan aikaan kun lapsiperheiden palvelut ovat vähentyneet, on perheiden tarve ja valmius käyttää palveluita lisääntynyt. Usein julkiset lapsiperhepalvelut toimivat hyvin ja vastaavat tarpeeseen, mutta tarjonta ei kaikilta osin vastaa kysyntää. Tästä seuraa jonoja ja asioita jää viemättä eteenpäin. Ratkaisuna tähän julkisella sektorilla otettu käyttöön hoitotakuu (6 kk) ja lastensuojelutarpeen selvitys (3 kk). Yksityinen palvelu voi auttaa nopeammin, mutta kaikille ei ole mahdollista ostaa palvelua. (Törrönen, 2012, s. 29)

Tilastokeskuksen (Suomen virallinen tilasto, n.d.) mukaan Suomessa oli vuoden 2020 lopulla 556 052 lapsiperhettä. Jo yli kymmenen vuoden ajan lapsiperheiden määrä on vähentynyt vuosittain noin 2000 perheellä. Tämä lapsiperheiden määrän väheneminen kertoo siitä, että perheissä on paljon täysi-ikäistyneitä lapsia, sillä lapsiperheeksi katsotaan vain perheet, joissa on

alle 18-vuotiaita lapsia. Nämä täysi-ikäistyvien lasten ikäluokat ovat siis suurempia verrattuna uusiin syntyviin ikäluokkiin. Myös esimerkiksi kansainvälinen muuttoliike vaikuttaa lapsiperheiden määrän laskuun.

Vuonna 2020 lapsiperheisiin kuului 37 prosenttia koko väestöstä ja yleisin perhemuoto oli eri sukupuolta olevan avioparin muodostama perhe (56 %). Kaikista lapsiperheistä avoparien muodostamia perheitä oli 20 prosenttia, samoin kuin äiti ja lapsia- perheitä. Isä ja lapsia -perheitä oli vuonna 2020 neljä prosenttia kaikista lapsiperheistä. 667 lapsiperheessä oli vanhempina samaa sukupuolta oleva aviopari ja 219 lapsiperheessä samaa sukupuolta oleva rekisteröity pari. Uusperheitä oli vuonna 2020 reilu 50 000, vähentyen vuodesta 2019 reilulla 400:lla. Uusperheiden määrä on pysynyt suunnilleen samassa, eli yhdeksässä prosentissa kaikista lapsiperheistä, vuodesta 2004 lähtien. Noin 54 prosenttia uusperheiden vanhemmista oli vuonna 2020 avoliitossa ja noin 46 prosenttia avioliitossa. Uusperheiden tilastoissa oli vuonna 2020 huomioitu vain eri sukupuolta olevien pariskuntien perheet. (Suomen virallinen tilasto, n.d.)

2.7 Lapsiperheiden tukiverkostot

Jo ihmiskunnan historian alkuajoista lähtien perheenjäsenet ja lähiyhteisöt ovat olleet ne tahot, joilta yksilö on saanut apua ja tukea. Tukiverkostot ovat kuitenkin muuttuneet radikaalisti, kun yhteiskunnat ovat kehittyneet ja hyvinvointivaltioita on rakennettu. (Tanskanen ym., 2020, s. 15) Törrösen (2010, ss. 26–27) mukaan ”sosiaalinen tuki voidaan ymmärtää tilannekohtaisena lähellä olevien ihmisten tukena jossain stressitilanteessa”. Sosiaalinen tuki on siis ennen kaikkea vuorovaikutusta, johon kuuluu tuen saamisen ja antamisen vaihtoa, ihmisen ja hänen elinympäristönsä kanssa. Sosiaalista tukea voi saada monelta eri taholta, joko omilta perheenjäseniltä tai parisuhteesta perheen sisäpuolelta tai perheen ulkopuolelta, kuten esimerkiksi vertaisilta tai erilaisista yhteisöistä. Jos sosiaalisen tuen saaminen on optimaalisella tasolla ja toimii hyvin, voi se estää uupumusta ja tarjota yhteyksiä kodin ulkopuolella olevaan maailmaan. Kuljetusapu, kodinhoito ja lastenhoito eli konkreettinen auttaminen tukevat myös yksilön arjessa jaksamista.

Suuri osa ennen perheen ja suvun vastuulle kuuluneista tehtävistä on nykymaailman aikana siirtynyt julkisen vallan hoidettavaksi. Tämä on puolestaan vähentänyt esimerkiksi lapsiperheiden riippuvuutta lähipiiriltä saadusta tuesta ja avusta. (Tanskanen ym., 2020, ss. 15–16) Monet perheet ottaisivat varmasti mielellään vastaan lastenhoitajan esimerkiksi normaalin päivähoitoajan lisäksi, mutta useinkaan siihen ei ole varaa. Vanhemmat voisivat tarvita tällaista lisäapua esimerkiksi

silloin, jos he tekevät vuorotyötä tai henkilökohtaisten menojen ajaksi. Tällaisissa tilanteissa lapsiperheen sosiaalinen verkosto on merkittävässä asemassa, ja erityisesti isovanhempien merkitys on keskeinen. Lapsen kasvun ja kehityksen kannalta on tärkeää, että hänellä on muitakin tärkeitä ja luotettavia aikuisia elämässään kuin pelkästään omat vanhemmat. Tämä korostuu erityisesti yksinhuoltajaperheissä, missä isovanhemmat vaikuttavat lapsen elämään tukemalla heitä emotionaalisessa sekä sosiaalisessa käyttäytymisessä, samalla vähentäen heidän yksinäisyyttään ja antaen lapsille miehen ja naisen mallia. (Juhela, 2006, ss. 7–8)

Vaikka julkinen sektori hoitaa nykyään perinteisesti perheen vastuulla olleita tehtäviä, eivät perheen sisäiset suhteet ole välttämättä kuitenkaan muuttuneet kovinkaan paljon. Perhe on edelleen ihmisille tärkeä peruspilari ja perheenjäseniä pidetään edelleen kaikista läheisimpinä ihmisinä. Vaikka ihmiset elävät nykyään hyvinvointivaltioissa, ei se ole kuitenkaan huonontanut perheenjäsenten välisiä auttamissuhteita. Eurooppalaisia maita vertaileiden tutkimusten mukaan perheenjäseniä ja sukulaisia autetaan paljon myös sellaisissa maissa, joissa hyvinvointivaltion tarjoamat julkiset palvelut ovat päävastuussa yksilöiden ja perheiden perustarpeista huolehtimisessa. (Tanskanen ym., 2020, s. 16)

Arkipäivän elämässä saatu ja annettu epävirallinen apu voi olla monenlaista. Se voi olla sukulaisille ja ystäville annetun avun lisäksi esimerkiksi rahan lahjoittamista hyväntekeväisyyteen tai vapaaehtoistyön tekemistä. Auttaminen voi olla taloudellista tukea, lastenhoitoapua tai kotitöissä auttamista. Juuri tällainen epävirallinen auttaminen on usein keskeisessä asemassa ihmisten sosiaalisissa suhteissa, mutta sitä on vaikea mitata tai tunnistaa sen yhteiskunnallista merkitystä, koska se jää virallisten tilastojen ulkopuolelle. (Tanskanen ym., 2020, s. 16)

Kuva 5. Perheen sisäiset voimavarat (Seppänen ym., 2021, ss. 65–66).

Vanhempien voimavarat vaikuttavat koko perheen hyvinvointiin ja sitä kautta tuen ja hoidon tarpeisiin. Perheen sisäisiä voimavaroja ovat vanhempien koulutus, tiedot, taidot, osaaminen sekä tasapainoiset ja lämpimät ihmissuhteet (Kuva 5.). Jos vanhempi pitää itseään hyvänä kasvattajana ja luottaa omaan vanhemmuuteensa, auttaa se luomaan hyvän ja tasapainoisen suhteen lapseen. On tärkeää, että perheellä on edes jonkinlainen tukiverkosto apuna lastenhoidossa. Esimerkiksi sukulaiset, ystävät tai naapurit voivat olla korvaamattoman tärkeitä apuvoimia vanhemmille lasten kasvatukseen ja hoidon tukena. Ne ovat perheen ulkopuolisia voimavaroja (Kuva 6.). (Seppänen ym., 2021, ss. 65–66) Lapsiperheiden kotipalvelun järjestämä iltaparkki on myös perheen ulkopuolinen voimavara.

Kuva 6. Perheen ulkoiset voimavarat (Seppänen ym., 2021, ss. 65–66).

2.8 Ehkäisevä lastensuojelu

Ehkäisevä lastensuojelu tarkoittaa nimensä mukaisesti ongelmien syntymisen tai pahenemisen ehkäisemistä, ja avun sekä tuen tarjoamista tarpeeksi ajoissa. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan muun muassa varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja neuvoloissa. (THL, 2022)

Lapsiperheiden kotipalvelu sekä kotipalvelun järjestämä iltaparkki ovat ehkäisevää lastensuojelua parhaimmillaan. Lastensuojelulaki määrittelee ehkäisevän lastensuojelun tarkoituksiksi lapsen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistämisen ja turvaamisen. Lisäksi tarkoituksena on tukea vanhemmuutta sekä ehkäistä erilaisten ongelmien syntymistä ja syvenemistä. Myös erityisen kuormittavassa elämäntilanteessa olevien ryhmien ja yksilöiden tukeminen ja niin sanottujen riskiryhmien syntymisen ehkäiseminen kuuluu ehkäisevän lastensuojelun tavoitteisiin. Ehkäisevän lastensuojelun tavoitteena on varhaisen tuen antaminen havaittuihin ongelmiin ja jo tunnistettujen ongelmien pahenemisen ehkäisy. Ehkäiseväksi lastensuojeluksi kutsutaan tukea ja erityistä tukea silloin, kun lapsi tai perhe ei kuulu lastensuojelun piiriin, mutta käyttää kuitenkin esimerkiksi päivähoiton tai perhekeskuksen palveluja. Lasten ja perheiden avuntarpeen oikea-aikainen ennakoiminen tuottaa kuitenkin oman haasteensa. (Pölkki, 2016, ss. 262–263)

Pitää tietää, mitä halutaan välttää, jotta lastensuojelun ehkäisevän työn perustan voi ymmärtää. Lastensuojelun ehkäisevää työtä tekevät monet eri toimijat. Sitä toteutetaan kansainvälisellä,

kansallisella, alueellisella, seudullisella ja kunnallisella tasolla moniammatillisella työtavalla sekä eri palvelusektoreiden välisenä yhteistyönä. Lastensuojelun ehkäisevä työ pitää sisällään monia erilaisia toiminnan alueita, palveluita sekä taloudellisia tai lapsen hoitoon liittyviä etuuksia. (Törrönen & Vornanen, 2004, s. 159) Lastensuojelu ei ole ainoa taho, joka pyrkii ehkäisemään lapsiperheiden ongelmia, vaan myös muilla sosiaali- ja terveystaloudellisuilla on tärkeä tehtävä tässä ehkäisevässä työssä. Varhainen puuttuminen on ensisijainen toimintatapa sekä inhimillisistä syistä johtuen että yhteiskunnan resurssien säästön kannalta. (Raunio, 2009, s. 289)

2.9 Matala kynnyks

Kirsi Juhilan (2018, ss. 134–135) mukaan matalan kynnyksen käsitteellä voidaan kuvata monenlaisia toimintoja. Matalan kynnyksen käsite vakiintui maassamme 1990-luvun puolivälissä, tarkoittaen silloin tiettyjä päihteiden käyttäjille tarkoitettuja palveluita, kuten esimerkiksi huumeruiskujen ja -neulojen vaihtopisteitä, joiden yhteydessä voi halutessaan saada myös terveys- ja sosiaalineuvontaa. Myöhemmin käsite on laajentunut koskemaan monia muitakin palveluita. Matalan kynnyksen palveluihin osallistuminen voi olla apuna ”kynnyksellisempien” sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmien avun piiriin pääsemisessä. Yhtä hyvin matalan kynnyksen apu voi toimia riittävänä, ennalta ehkäisevänä tukena, joka voi estää ongelmien synnyn tai pahenemisen.

Matalan kynnyksen palveluilla tarkoitetaan siis palveluita, joihin on helppo päästä, ja niillä pyritään tavoittamaan sellaisia asiakkaita, jotka ovat jostain syystä jääneet tai uhatta jäädä palvelujärjestelmän ulkopuolelle. Matalan kynnyksen palveluilla voidaan siis lisätä ihmisten sosiaalista osallisuutta, erityisesti huono-osaisten parissa. (Leemann & Hämäläinen, 2015) Matalan kynnyksen palvelut voidaan määritellä seuraavasti:

Matalan kynnyksen palveluilla tarkoitetaan palveluja, joilla on normaaleihin palveluihin verrattuna matalampi kynnyks. Tällöin asiakkaalta vaadittavia edellytyksiä palveluun hakeutumisessa on madallettu. (Leemann & Hämäläinen, 2015)

Leemannin ja Hämäläisen (2015) mukaan matalan kynnyksen palvelut määrittelevät itse matalan kynnyksen palvelut, joissa palveluun pääsyssä on vähemmän vaatimuksia erotuksena niin sanottuihin normaaleihin palveluihin. Tämän opinnäytetyön aiheena olevan iltaparkin tapauksessa on kyse juuri tästä: iltaparkin asiakkaaksi pääsee helpommin kuin varsinaisen lapsiperheiden kotipalvelun asiakkaaksi, vaikka ei se ole vaikeaa sekään, mutta vaatii asiakkaalta enemmän

sosiaalisia taitoja. Edelleen Leemannin ja Hämäläisen (2015) mukaan matalan kynnyksen palveluiden peruspiirteitä ovat esimerkiksi 1) asiointikynnystä on madallettu sijainnilla, 2) matalan kynnyksen palvelut ovat usein maksuttomia ja 3) matalan kynnyksen palveluissa on vähennetty byrokratiaa. Nämä edellä mainitut esimerkit pätevät iltaparkkiin, jonka sijainti on keskeisellä paikalla Hämeenlinnan keskustassa, se on maksuton, eikä siihen liity byrokratiaa – vain soitto ja ilmoittautuminen riittää.

3 Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämä iltaparkki

Iltaparkki sai alkunsa Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun kehittämispäivässä keväällä 2021. Työntekijät olivat yhtä mieltä siitä, että iltatyön määrä oli aikaisempaan verrattuna lisääntynyt huomattavasti, ja se uhkasi työssäjaksamista. Työntekijät pohtivat, saisivatko he tavoitettua ilta-aikaista apua tarvitsevat, kevyellä tuella pärjäävät lapsiperheet, jotka pärjäisivät iltaparkin tarjoamalla lastenhoitoavulla ilman, että tarvitsisivat varsinaista lapsiperheiden kotipalvelua tullakseen autetuiksi. Iltaparkin tavoitteena oli lisätä työntekijöiden työssäjaksamista, vähentää samanaikaista iltatyötä ja tarjota hämeenlinnalaisille lapsiperheille laadukasta, matalan kynnyksen lastenhoitoapua.

Iltaparkin merkitys ja mahdollinen potentiaali on jo huomattu Hämeenlinnan kaupungin johtoportaanassakin, sillä se palkittiin Hämeenlinnan kaupungin Fiksua työtä -kehittämispalkinnolla joulukuussa 2021.

3.1 Hämeenlinnan kaupungin perhekeskus

Hämeenlinnan perhekeskus Uppis sijaitsee Uppsala-talossa, osoitteessa Birger Jaarlin katu 33, Hämeenlinna. Sinne ovat keskittyneet lasten, nuorten ja perheiden palvelut. Perhekeskuksesta löytyy paljon erilaisia palveluita lapsiperheiden arjen avuksi ja tueksi. Uppiksen palvelut ovat Hämeenlinnan kaupungin järjestämiä, mutta yhteistyötä tehdään myös seurakunnan, erilaisten järjestöjen sekä yksityisten palveluntuottajien kanssa. (Hämeenlinnan kaupunki, 2022)

Perhekeskus Uppis tarjoaa lapsiperheiden kotipalvelun lisäksi lapsiperheiden sosiaalityötä, varhaisen tuen perhetyötä, puhe- ja toimintaterapiaa, perheoikeudellisia palveluita, perheneuvolan palveluita sekä tukea lapsen tai nuoren koulunkäyntiin liittyvissä ongelmatilanteissa. Perhekeskuksen kautta tavoittaa myös ankkuritiimin, jonka tavoitteena on alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen puuttuminen varhain sekä nuoren elämän

kokonaisvaltainen selvittäminen ja avun antaminen. Myös lastensuojelun palveluihin saa yhteyden Perhekeskus Uppiksen kautta, samoin perhekuntoutukseen sekä tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaan. (Hämeenlinnan kaupunki, 2022)

3.2 Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu on sosiaalihuoltolain (1301/2014 19 §) mukaista sosiaalipalvelua. Lapsiperheiden kotipalvelu on vanhemmuuden tukemista sekä arjessa selviytymisessä auttamista. Tarkoituksena on vahvistaa perheen omia voimavaroja eli tehdä lapsiperheiden kotipalvelu lopulta tarpeettomaksi. Lapsiperheiden kotipalvelun tarkoituksena on opastaa perhettä lasten- ja kodinhoidossa sekä vahvistaa koko perheen erilaisia arjen taitoja. Lapsiperheiden kotipalvelu tekee tiivistä yhteistyötä myös eri yhteistyötahojen kanssa, perheiden arjen sujuvoittamiseksi. (THL, 2021) Lapsiperheiden kotipalvelu on tavoitteellista, suunnitelmallista sekä määräaikaista (Hämeen-Anttila, 2017, s. 219). Järvisen ym. (2012, s. 73) mukaan kotipalvelua voidaan myöntää, mikäli vanhempi alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, uupumuksen, sairauden, synnytyksen, vamman tai muun syyn perusteella tarvitsee apua tai tukea selviytyäkseen jokapäiväistä toiminnoistaan. Perheellä voi olla monenlaisia, kasautuneitakin huolia, jotka uuvuttavat tai heikentävät suoriutumista arkipäivän askareista, eivätkä vanhemmat aina halua tai kehtaa pyytää sukulaisia tai läheisiä avuksi, jos sellaisia edes on käytettävissä.

Sosiaalihuoltolain mukaan kotipalvelu on sosiaalipalvelua, josta kunnan täytyy huolehtia. Palvelulla ei ole minimimäärää. Suuri osa kunnista järjestää kotipalvelun omana palvelunaan, ja se sijoittuu kunnassa sosiaali- ja terveystoimen tai sosiaalitoimen alaisuuteen. Kunnat voivat järjestää kotipalvelun myös ostopalveluna tai palvelusetelin turvin. (Järvinen ym., 2012, s. 73)

Sosiaalihuoltolain 19 §:n tarkoitus on kotipalvelun laadun parantaminen sekä lapsiperheiden kotiin annettavien palveluiden lisääminen, ennaltaehkäisevänä, varhaisen tuen keinona. Sen tarkoituksena on vahvistaa tuen saamista ja vastata lapsiperheiden pulmiin tarpeenmukaisella ja riittäväällä tuella, oikea-aikaisesti. Lapsiperheiden kotipalvelun antaman tuen tavoitteena on ehkäistä ongelmien paheneminen ja kasaantuminen ja näin ollen vähentää muiden erityispalvelujen tai lastensuojelun tarvetta. (Araneva, 2016, s. 63)

3.3 Lapsiperheiden kotipalvelun iltaparkki

Kun idea iltaparkista alkoi kehittyä, asiaa mietittiin, tehtiin tiedusteluja tiloista ja selviteltiin käytännön asioita. Ennen kesälomia 2021 lapsiperheiden kotipalvelun työntekijät olivat luoneet ”Iltaparkin”. Iltaparkki avasi porttinsa 18.8.2021 Kaivokadun päiväkodin piha-alueella, Hämeenlinnassa. Iltaparkki oli alkuun auki keskiviikkoisin klo 17.30–19.30 ja tarkoitettu 1–6-vuotiaille lapsille. Tammikuusta 2022 alkaen iltaparkki on ollut auki keskiviikkoisin klo 17–19 ja sinne on voinut tuoda lapsia yksivuotiaasta ekaluokkalaiseen. Iltaparkki tarjoaa laadukasta, matalan kynnyksen lastenhoitoapua hämeenlinnalaisille lapsiperheille. Iltaparkissa pääsääntöisesti ulkoillaan ja leikitään. Huonon sään sattuessa voidaan olla myös Perhekeskus Uppiksen sisätiloissa. Iltaparkki on tarkoitettu lapsiperheille, joilla ei parhaillaan ole lapsiperheiden kotipalvelun asiakkuutta. Iltaparkissa lapsista huolehtivat aina vuorollaan kaksi lapsiperheiden kotipalvelun työntekijää. Paikkavarauksia iltaparkkiin otetaan vastaan puhelimitse tiistaisin klo 9–11 sekä torstaisin klo 12–14, samaan aikaan lapsiperheiden kotipalvelun tilausten kanssa. Iltaparkissa alle 3-vuotiaat lapset ovat kahden lapsen paikalla ja yhteensä lapsia voidaan ottaa vastaan enintään 12, riippuen iästä. Jos kaikki lapset ovat alle 3-vuotiaita, heitä voi olla yhteensä kuusi. Työntekijät halusivat lapsimäärän pysyvän kohtuullisena, jotta kaikille pystytään tarjoamaan yksilöllistä huomiota. Siksi lasten enimmäismäärä säädettiin pienemmäksi, kuin mitä lain mukaan saisi olla. Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun iltaparkin paikkavaraustaulukosta käy ilmi, että iltaparkkiin on 6.4.2022 mennessä ilmoitettu yhteensä 102 lasta eli kun iltaparkkikertoja on ollut 29 kertaa, tarkoittaa se keskiarvoltaan 3,52 lasta/kerta. Ilmoittautumisten jälkeen on kuitenkin tullut sairastumisia tai muita yllättäviä syitä peruutuksille (yhteensä 16 lasta), joten todellinen lasten määrä on yhteensä ollut 86 eli keskimäärin 2,97 lasta/kerta. Osittain näitä lukuja alentaa se, että kahdelle iltaparkki-kerralle (8.12.2021 ja 23.2.2022) ei tullut yhtään paikkavarausta. Ensimmäiselle kerralle tuli eniten ilmoittautumisia eli 7 (toteutunut määrä 5). Suurin toteutunut lapsimäärä oli kuusi (6) lasta. Kaksi kertaa on käynyt niin, että lapselle oli varattu paikka, mutta lapsi ei tullutkaan paikalle, eikä peruuntumisesta ilmoitettu.

Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämä iltaparkki voi parhaimmillaan toimia riittävänä, ennalta ehkäisevänä tukena lapsiperheille, estäen ongelmien syntymisen tai niiden pahenemisen. Covid19-pandemian koetellessa Suomea, voi iltaparkin kaltainen toiminta toimia arvaamattoman suurena tukena lapsiperheille, jotka ovat joutuneet eristäytymään sukulaisista, viettämään pitkiä aikoja karanteenissa, luopumaan harrastuksista jne. Sillä, että lapset voi kerran viikossa tuoda ulkoilemaan luotettavien aikuisten valvontaan, ja mennä itse sillä aikaa

hoitamaan vaikka ruokaostokset tai vain levätä hetken, voi olla suuri vaikutus lapsiperheiden hyvinvointiin ja jaksamiseen näinä vaikeina ja epävarmoina aikoina.

4 Aiemmat tutkimukset

Tuija Juhela (2006) on pro gradu -tutkielmassaan tutkinut isovanhempien antamaa tukea ja lapsiperheen arjessa selviytymistä. Hän selvitti perheen ja vanhemmuuden käsitteitä, lapsiperheen arjessa selviytymistä, isovanhemmuutta sekä lapsiperheiden saamaa sosiaalista tukea.

Kvantitatiivisen tutkimuksen aineisto on kerätty kyselylomakkeen avulla perheen toiselta vanhemmalta. Minna Heinström on puolestaan pro gradu -tutkielmassaan (2018) tutkinut lapsiperheiden osallisuutta matalan kynnyksen avoimissa kohtaamispaikoissa, kun taas Birgitta Tirkkonen on opinnäytetyössään (2015) tutkinut monikulttuurisen lapsiparkkitoiminnan kehittämistä. Kyseessä oli omasta opinnäytetyöstäni poiketen toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tuloksena syntyi ohjeistus 1–3-vuotiaiden lasten ryhmän ohjaamiseen.

Jenna Kokki (2013) on opinnäytetyössään tutkinut lapsiperheiden haastavia elämäntilanteita, perheen käsitettä sekä sosiaaliin suhteisiin liittyviä haasteita. Aija Riihimäki on puolestaan opinnäytetyössään (2015) tutkinut vanhempien kokemuksia lapsiperheiden palveluista Uraisilla. Kyseisen tutkimuksen tavoitteena oli arvioida lapsiperhepalvelujen merkitystä sekä tuoda esiin palvelujen käyttäjien toiveita ja ajatuksia Uuraisten kunnan tarjoamista lapsiperheiden palveluista.

Nina Ahonpää on tutkinut opinnäytetyössään (2018) ennaltaehkäisevien, matalan kynnyksen sosiaalipalveluita lapsiperheille sekä asiakkaiden kokemuksia perhekioskista. Kyseessä oli kvantitatiivinen tutkimus. Riikka Peltomäen opinnäytetyössä (2014) on tutkittu lapsiperheiden vanhempien kokemuksia perhetuvan toiminnasta ja sen vaikutuksista lapsiperheiden arkeen. Kyseessä oli laadullinen tutkimus ja tutkimusaineisto kerättiin ryhmähaastattelulla sekä taustatietolomakkeiden avulla. Maria Tikkaoja on pro gradu- tutkielmassaan (2014) tutkinut ennaltaehkäisevää lapsiperhetyötä sekä asiakkaiden kokemuksia vanhemmuuden tukemisesta.

5 Tutkimuksen toteutus

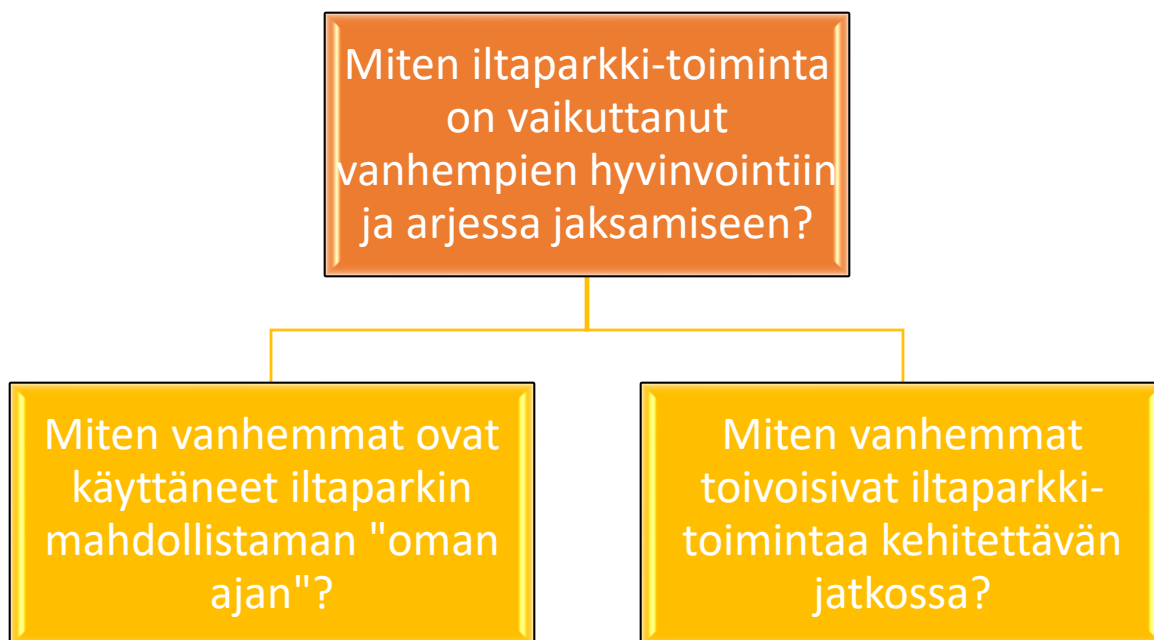
Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, minkälainen merkitys Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämällä iltaparkilla on ollut vanhempien arjessa jaksamiseen. Tutkimustulosten perusteella voidaan päätellä, onko iltaparkki-toimintaa kannattavaa jatkaa ja miten sitä voisi kehittää jatkossa.

Tutkimukseni oli laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus ja hankin tutkimusaineiston kyselyn avulla. Kyselyn tulokset analysoin sisällönanalyysiä käyttäen.

5.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymys

Tutkimustehtäväni oli selvittää, minkälaisia vaikutuksia iltaparkki-toiminnalla on perheiden elämään. Tutkimukseni pääkysymys oli ”miten iltaparkki-toiminta on vaikuttanut vanhempien hyvinvointiin ja arjessa jaksamiseen”. Lisäksi tutkimuskysymyksiäni olivat ”miten vanhemmat ovat käyttäneet iltaparkin mahdollistaman ”oman ajan”” sekä ”miten vanhemmat toivoisivat iltaparkki-toimintaa kehitettävän jatkossa”. Lisäksi tutkin vanhempien kokemuksia perhe-elämän ja työn yhteensovittamisesta, lapsiperhearjessa kuormitusta aiheuttavista tekijöistä sekä tukiverkostoista (Kuva 7.).

Kuva 7. Tutkimuskysymykset.

5.2 Tutkimusaineiston hankinta

Tein lapsiaan iltaparkkiin tuoneille vanhemmille saatekirjeen (liite 2) sekä kyselyn (liite 3) Webropol-kyselytyökalulla. Kysely oli auki 24.2.-18.3.2022. Linkki kyselyyn lähetettiin WhatsAppilla kaikille vanhemmille, joiden lapsi oli osallistunut iltaparkkiin. Linkki lähti 13 vanhemmalle ja linkin

sulkeuduttua siihen oli vastannut seitsemän eri perheen vanhempaa. Vastausprosentti oli näin ollen 53,85 %.

5.3 Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen tarkoitus ei ole tilastolliset yleistykset. Sen sijaan siinä pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä, ymmärtämään tiettyä toimintatapaa tai antamaan teoreettinen tulkinta jollekin tapahtumalle tai ilmiölle. Näin ollen on merkittävää, että ihmiset, joilta tietoa kerätään, tuntevat tutkittavan asian tai ilmiön hyvin ja heillä on kokemusta asiasta. On siis tärkeää, että tiedonantajat valitaan harkitusti ja tarkoituksenmukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 98)

Lähtökohtana kvalitatiiviselle tutkimukselle voi olla uuden asian tai ilmiön kuvaaminen ja käsitteen muodostaminen. Tällöin tutkijan tehtävänä on muodostaa ilmiöstä tai asiasta sitä kuvaava kokonaisuus. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2013, s. 74) Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen, oikean moninaisen elämän kuvaaminen. Tarkoituksena on tutkia kohdetta mahdollisimman tarkasti ja löytää tai paljastaa tosiasioita, ei todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi ym., 2009, s. 161)

Hirsjärven ym. (2009, s. 164) mukaan laadullisen tutkimuksen tyypillisiin ominaisuuksiin kuuluu tutkimuksen kokonaisvaltaisen tiedonhankinnan luonne eli aineisto hankitaan todellisissa ja luonnollisissa tilanteissa niihin osallisina olevilta ihmisiltä. On tärkeää, että tarkoituksenmukaisesti valitun tutkittavan joukon näkökulmat ja mielipiteet pääsevät esille. Kvalitatiivisen tutkimuksen yhtenä keskeisenä merkityksenä on sen mahdollisuus lisätä tietoa ja ymmärrystä tutkittavasta asiasta. Kaikkia ilmiöitä ei voi mitata tai pelkästään havainnoida, vaan usein ilmiön ymmärtämiseksi tarvitaan myös ihmisten omia kertomuksia ja kuvauksia asiasta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen, 2013, s. 74)

5.4 Aineiston hankintamenetelmänä kysely

Kun halutaan tietää, mitä ihminen jostakin asiasta ajattelee, on helpointa kysyä asiasta häneltä. Tähän siis pohjautuu kyselyn idea. Kyselyssä tiedonantajat täyttävät kyselylomakkeen ryhmätilanteessa tai itsenäisesti jossain muualla, kuten kotona. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, ss. 84–85) Kyselylomake on yksi yleisimmistä tavoista kerätä aineistoa tutkimusta varten. Nykyään paperisen version korvaa usein sähköinen kysely, jonka voi helposti jakaa tutkittaville esimerkiksi

sähköpostilla tai jonkun sosiaalisen median alustalla tai yrityksen verkkosivustolla. (Valli, 2018, s. 92)

Hirsjärven ym. (2009, s. 195) mukaan kyselytutkimuksen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto eli kun tutkimukseen saadaan paljon ihmisiä mukaan, voi heiltä myös kysyä paljon erilaisia kysymyksiä. Tämä menetelmä on tehokas, sillä se säästää tutkijan vaivaa ja ajankäyttöä, mutta siihen liittyy myös heikkouksia. Kyselytutkimuksen aineistoa saatetaan pitää pinnallisena ja tutkimusta teoriapohjaltaan vaatimattomana. Kyselytutkimukseen haittana pidetään myös sitä, ettei ole mahdollista varmistua siitä, miten vakavasti kyselyyn vastanneet ovat suhtautuneet tutkimukseen ja ovatko he vastanneet kysymyksiin rehellisesti ja huolellisesti. Kyselytutkimuksessa on vaikea ottaa huomioon mahdollisia väärinymmärryksiä, jotka ovat aiheutuneet esimerkiksi vastaajan mielestä huonosta kysymyksenasettelusta. Tutkija ei voi myöskään olla varma, kuinka perehtyneitä vastaajat ovat tutkittavaan aiheeseen. Kyselyn heikkoutena on myös sen laatimisen vaikeus. Hyvän kyselyn tekeminen vie aikaa ja vaatii sen laatijalta monipuolisia tietoja ja osaamista. Kyselyn heikkoutena on myös se, että kato eli vastaamattomuus voi joskus nousta suureksi.

Verkkokyselyn yksi parhaista puolista on se, että se vähentää tutkijan työtä, kun aineistoa ei tarvitse erikseen syöttää tai litteroida, kun se on jo valmiiksi sähköisessä muodossa. Hyvää tässä on myös se, että aineisto on juuri siinä muodossa kuin vastaaja on sen itse vastannut. Aineisto on näin ollen entistäkin luotettavampi, kun tutkijan syöttö- tai litterointivaiheessa tulevat mahdolliset lyönti- tai muut virheet jäävät pois. (Valli & Perkkilä, 2018, s. 118)

5.5 Analyysimetodina aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä ja se on tekstianalyysia, joka tarkastelee inhimillisiä merkityksiä. Sisällönanalyysia voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa. Sisällönanalyysi tarkoittaa kerätyn aineiston tiivistämistä niin, että tutkiva ilmiö voidaan lyhyesti ja yleistävästi kuvailla tai että tutkittavien ilmiöiden tai asioiden väliset suhteet saadaan selkeästi esille. Se on menetelmä, jonka avulla kerätystä tiedosta voidaan tehdä havaintoja sekä analysoida niitä systemaattisesti. Sisällönanalyysin tarkoituksena on tutkimusaineiston samanlaisuuksien ja erilaisuuksien erottaminen sekä tekstin sanojen, fraasien tai muiden yksiköiden luokittelu samaan luokkaan niiden merkityksien perusteella. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, ss. 103, 117; Latvala & Vanhanen-Nuutinen, 2003, s. 23)

Aineistolähtöisen eli induktiivisen aineiston analyysi voidaan jakaa karkeasti kolmeen osaan, jotka ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Pelkistäminen tarkoittaa sitä, että aineistosta karsitaan kaikki epäolennainen pois, eli kaikki sellainen, mikä ei vastaa tutkimuskysymykseen. Pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmitellään eli klusteroidaan ja etsitään pelkistettyjen ilmaisujen eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä. Klusteroinnissa luodaan pohja kyseessä olevan tutkimuksen perusrakenteelle sekä saadaan alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä. Tämän jälkeen samaa tarkoittavat ilmaisut yhdistetään tulkinnan avulla samaksi luokaksi ja annetaan sille sen sisältöä hyvin kuvaava nimi. Sisällönanalyysillä kerätty aineisto saadaan kuitenkin vain järjestettyä johtopäätösten takoa varten. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen, 2003, ss. 27–28, 34; Tuomi & Sarajärvi, 2018, ss. 117, 122, 124–125)

5.5.1 Aineiston koodaaminen

Koodaaminen on työväline, jolla laadullisen tutkimuksen aineiston käsittelyn voi aloittaa. Se on työvaihe, jossa aineistoa yksinkertaistetaan ja muutetaan helpommin hallittavaan muotoon. Koodaamisessa aineisto pelkistetään, järjestellään ja luokitellaan niin, että erotetaan ja yhdistetään aineiston osia jonkin tietyn ominaisuuden mukaan. Samankaltaisista osista muodostetaan luokka, jolle annetaan sitä kuvaava nimi. Koodaamisessa tulee aina pitää mielessä tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset. Koko tekstiä ei mitenkään voi koodata ja tutkijan täytyykin tehdä valintoja, millä perustein suorittaa koodaamisen ja mistä näkökulmasta. Koodaamisen jälkeen on vuorossa aineiston varsinainen analysointi. (Juhila, n.d.-a)

5.5.2 Aineiston teemoittelu

Teemoittelu tarkoittaa sitä, että tutkimusaineistosta etsitään tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet eli teemat. Teemoittelu on yksi menetelmä, jolla voidaan analysoida laadullisia tutkimuksia ja se on yksi sisällönanalyysin keino. Teemoittelun tarkoituksena on nostaa tutkimusaineistosta esille tutkimustehtävään vastaavia asiakokonaisuuksia sekä aineistossa usein toistuvia tyypillisiä piirteitä. Teemojen käsittelyn yhteydessä on tyypillistä esittää sitaatteja tutkimusaineistosta. Ne toimivat teemojen havainnollistajina ja selkeyttävät lukijalle, mistä teemat ovat saaneet alkunsa. (Juhila, n.d.-b)

5.6 Aineiston analysointi

Aineisto koostui Webropol-kyselylomakkeella saaduista vastauksista. Iltaparkkia käyttäneitä perheitä oli kyselyn ajankohtana 13, joille kyselylomake lähetettiin. Heistä kyselyyn vastasi 7 perhettä. Vastausprosentiksi tuli noin 53 %. Koska vastausmäärä on pieni, tämän opinnäytetyön tulokset eivät ole yleistettävissä, vaan kertovat vain tuon seitsemän perheen muodostaman vastaajajoukon ajatuksia kysytyistä aiheista.

Aloitin analysoinnin käsittelemällä ensin vastaajien määrän ja heidän taustatietonsa. Sen jälkeen siirryin laadullisen aineiston analyysiin eli koodaamisen kautta teemoitteluun. Kun kyselyn vastausaika umpeutui, aloin tarkastella vastauksien määrää sekä vastauslomakkeita Webropol -ohjelmassa. Vein vastaukset Word-tiedostoon ja tulostin ne niiden läpikäymisen helpottamiseksi. Kun vastaukset olivat fyysisesti omissa käsissäni, niiden läpikäyminen ja tulkinta tuntui helpolta, kun pystyi koko ajan tekemään muistiinpanoja ja huomioita paperin reunaan. Vastaukset olen raportoinut opinnäytetyöni tulokset-osiossa.

Laadullinen aineisto koostui avoimien kysymysten vastauksista. Työstin analyysia kronologisessa järjestyksessä eli aloitin analysoinnin ensimmäisestä avoimesta kysymyksestä. Ensimmäisenä oli kysymys ”miten teidän perheessänne onnistuu työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen?” ja toisena ”minkälaiset asiat aiheuttavat kuormitusta perheellenne?”. Kysyin myös ”minkälainen työnjako perheessänne on lastenhoidon ja kotitöiden suhteen?” sekä ”minkälaisia tukiverkostoja perheellänne on?” ja ”minkälaista apua perheenne saa tukiverkostolta?”. Kysyin myös, ”minkälainen merkitys iltaparkilla on perheellenne?”. Lopuksi kysyin vielä ”miten iltaparkki on vaikuttanut jaksamiseesi vanhempana, etenkin nyt Covid-19- pandemian aikana?” ja ”miten olet käyttänyt iltaparkin mahdollistaman ”oman ajan”?”. Lopuksi tiedustelin vielä ”miten toivoisit iltaparkkia kehitettävän jatkossa?”. Vastausten pituudet vaihtelivat yhden ja neljän rivin välillä. Aloitin analyysin lukemalla aineiston useamman kerran huolellisesti läpi. Tämän jälkeen otin esille huomiotussit ja merkitsin aineistosta tutkimuskysymyksen kannalta oleelliset kohdat. Jätin koodaamatta eli huomioimatta tutkimuskysymyksen kannalta epäolennaiset asiat. Tämän jälkeen siirryin varsinaiseen analyysiin eli teemoitteluun.

Koska tutkimusaineisto ei ollut kovin laaja, yksinkertaistin teemoittelua aineiston suhteen sopivammaksi. Teemoittelustani ei tullut niin monivaiheista kuin teemoittelun teoriassa on kerrottu. Lisäksi koodaaminen ja teemoittelu menivät analyysissäni osittain lomittain.

Koodaamisen avulla tunnistin ja erotin aineistosta tutkimuskysymyksen kannalta olennaiset asiat.

Aloitin analysoinnin leikkaamalla tulostetuista vastauksista eri aiheisiin liittyvät sitaatit. Huomasin, että aina vastaajat eivät olleet vastanneet pelkästään kysytyyn kysymykseen, vaan eri kysymysten vastauksissa oli myös muihin kysymyksiin liittyviä vastauksia. Erottelin nämä eri aihealueisiin liittyvät vastaukset leikkaamalla ne irti toisistaan ja levittämällä ne lattialle, jotta pystyin näkemään ne kaikki. Tämän jälkeen keräsin kaikki samaan aihealueeseen liittyvät vastaukset omiin pinoihinsa. Pinoja tuli yhteensä yhdeksän eli yhtä monta kuin analysoitavia kysymyksiä oli. Tämän jälkeen leikkasin kasan tyhjiä paperilappuja, joihin kirjoitin pelkistetysti kaikki vastaukset, pitäen ne edelleen omissa pinoissaan.

Seuraavaksi kirjoitin vihkoon käsin taulukon, jonka ensimmäiseen sarakkeeseen kirjoitin kaikki analysoitavat kysymykset. Seuraavaan sarakkeeseen kirjoitin kaikki pelkistetyt sitaatit, oikean kysymyksen kohdalle. Kolmanteen sarakkeeseen määrittelin luokat, joihin pelkistetyt sitaatit kuuluivat. Luokkia tuli yhteensä 26. Luokkien nimet olivat 1) perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen haastavaa, 2) perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen sujuu hyvin, 3) tasa-arvoinen, 4) kotityöt, 5) lastenhoito, 6) terveydelliset asiat, 7) työelämän vaativuus, 8) kodinhoidolliset asiat, 9) perhe-elämä, 10) tukiverkoston puute, 11) sukulaiset, 12) läheiset, 13) vapaaehtoiset, 14) palkattu apu, 15) lastenhoitoapua, 16) asioidenhoitoa, 17) henkinen apu, 18) konkreettinen apu, 19) henkinen vaikutus, 20) yhteisen ajan viettäminen, 21) harrastaminen, 22) asioidenhoito, 23) kodinhoito, 24) ajankohta, 25) paikkavaraus ja 26) tiheys.

Tämän jälkeen nimesin teemat, joihin yllä olevat luokat kuuluivat. Teemoja tuli yhteensä yhdeksän eli yhtä monta kuin kyselyssä oli avoimia analysoitavia kysymyksiä. Teemojen nimet olivat 1) perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen, 2) työnjako, 3) kuormituksen aiheuttajat, 4) tukiverkostot, 5) tukiverkoston antama apu, 6) merkitys, 7) vaikutukset jaksamiseen, 8) oma aika ja 9) kehitysehdotukset/toiveet. Tämän jälkeen vein vihkoon kirjoittamani taulukon sähköiseen muotoon eli tein siitä taulukon Wordiin. Teemoittelun havainnollistamiseksi liitin tähän opinnäytetyöhön lyhyen esimerkin tekemästäni taulukosta. (Liite 4)

5.7 Opinnäytetyön luotettavuus, eettisyys ja kestävä kehitys

Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen kuuluu eettisesti hyvään tutkimukseen. Tutkimuksen tekemiseen liittyy useita eettisiä seikkoja, jotka on otettava huomioon. On tärkeää, että tiedon hankintaan ja julkistamiseen liittyvät tutkimuseettiset perusteet ovat yleisesti hyväksytyjä. Tutkijan tulee tuntea nämä periaatteet ja toimia niiden mukaisesti – se on jokaisen tutkijan omalla vastuulla. Ihmisarvon sekä itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen tulee olla jokaisen

tutkimuksen lähtökohtana. Jokainen yksilö saa siis itse päättää, osallistuuko tutkimukseen vai ei. (Hirsjärvi ym., 2009, ss. 23, 25)

Tutkimuksen ja etiikan yhteyttä voidaan pohtia kahdesta näkökulmasta. Ensinnäkin tutkimuksen tulokset ovat suorassa yhteydessä eettisiin ratkaisuihin. Toisaalta eettinen ajattelutapa vaikuttaa tutkijan tieteellisessä työssään tekemiin ratkaisuihin. Tätä jälkimmäistä näkökulmaa kutsutaan tieteen etiikaksi. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 147) Hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, en ole plagioinut toisten tekstiä, enkä itseäni. En ole yleistänyt kritiikittömästi tuloksia, sepittänyt tai kaunistellut tuloksia tai puutteellisesti tai harhaanjohtavasti raportoinut tuloksia. Ennen aineiston hankintaa tein aineistonhankintasuunnitelman (liite 1).

Eettisyys liittyy suoraan tutkimuksen laatuun. Tutkimussuunnitelman on oltava laadukas, valittu tutkimusasetelma tarkoituksenmukainen ja raportointi sujuvasti tehty. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 149) Olen mielestäni onnistunut edellä mainituissa eettisissä seikoissa, ja ne toteutuvat tässä opinnäytetyössä hyvin.

Opinnäytetyöni on tehty kestävän kehityksen näkökulmat huomioiden, sillä sen aiheen eli iltaparkin tavoitteena on turvata lapsiperheille hyvät elämisen mahdollisuudet. Iltaparkin toiminnassa on huomioitu ympäristökysymykset, ihminen sekä talous. Iltaparkin toiminta keskittyy ulkotiloihin, eikä sitä varten ole tarvinnut rakentaa mitään uutta tilaa tai paikkaa. Iltaparkki hyödyntää jo olemassa olevan päiväkodin piha-aluetta, mikä on myös taloudellisesti kestävän kehityksen mukaista, sillä toiminnan järjestämiseksi ei tarvita esimerkiksi mitään maksullista tilaa. Iltaparkki on kestävän kehityksen mukaista, sillä se keskittyy ihmisen, tässä tapauksessa lapsiperheiden, hyvinvointiin. Iltaparkin järjestäminen ei vaadi työntekijöiden palkanmaksun lisäksi juurikaan muita taloudellisia satsauksia, sillä esimerkiksi iltaparkissa käytettävät lelut, pulkat ym. on kerätty lahjoituksina. Lisäksi käytettävissä on päiväkodin ulkolelut. Tutkimukseni oli myös kestävän kehityksen mukaista, sillä siihen ei kulunut mitään aineellisia varoja, sillä kyseessä oli sähköinen kysely.

6 Vanhempien kokemukset iltaparkki-kokeilusta

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää vanhempien kokemuksia ja ajatuksia Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämästä iltaparkista ja sen merkityksestä perheiden hyvinvointiin ja vanhempien jaksamiseen arjessa. Seuraavaksi esittelen kyselytutkimuksen tuloksia.

6.1 Tutkimukseen osallistuneet

Kysyin kyselylomakkeella taustatietoina vastaajan perhemuotoa, oliko vastaajana äiti/isä/joku muu ja oliko vastaaja työssä/työtön/opiskelija/jotain muuta. Vastaajista 71,4 % eli viisi vanhempaa ilmoitti perhemuodokseen ydinperheen, yksi vanhemmista eli 14,3 % ilmoitti perhemuodokseen uusperheen ja yksi vanhemmista eli 14,3 % kertoi heidän perheensä olevan sateenkaariperhe. Kaikki vastaajat olivat äitejä. Kerroin linkin lähettämisen yhteydessä, että on suotavaa, että perheen molemmat vanhemmat vastaisivat kyselyyn, jakamalla linkin myös toiselle vanhemmalle, mutta näin ei käytännössä tapahtunut. Vastaajista 42,9 % eli kolme vanhempaa ilmoittivat olevansa työssäkäyviä ja neljä äitiä olivat valinneet kohdan ”jotain muuta, mitä?”. Äidit olivat kirjoittaneet lisätekstikenttään selvityksenä, mitä tämä valinta heidän kohdallaan tarkoitti. Yksi äiti kertoi olevansa parhaillaan vuosilomalla, mutta olevansa kotiäiti. Toinen äiti kertoi olevansa hoitovapaalla ja kolmas vanhempainvapaalla töistä. Neljäs äiti kertoi olevansa äitiyslomalla. Vastaajat kertoivat saaneensa tiedon iltaparkista lapsiperheiden kotipalvelun työntekijältä, sosiaalisesta mediasta tai neuvolasta. Eräs vastaaja kertoi nähneensä ilmoituksen iltaparkista päiväkodin ovelta.

6.2 Perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen sekä perheen kokema kuormitus

Taustatietojen jälkeen kysyin, miten vastaajat kokivat perhe-elämän ja työn yhteensovittamisen onnistuvan. Vastaajat kertoivat perhe-elämän ja työn yhteensovittamisen olevan haastavaa. Erään vastaajan mukaan se on

Haastavaa. Mies on kokoaikaisesti töissä, opiskelee samalla AMK ja minä osittaisella hoitovapaalla, teen 60 %työaika. Tyttö vielä kotihoidossa (1v9 kk). Tukiverkosto suppea paikkakunnalla. Mummi eläkkeellä ja hoitaa tyttöä silloin kun olen töissä.

Toinen vastaaja kertoi tekevänsä säännöllistä yötyötä ja miehensä tekevän matkustamista vaativaa työtä, joten hänkin koki näiden asioiden yhdistämisen olevan haastavaa. Eräs vastaaja kirjoitti perhe-elämän ja työn yhteensovittamisen sujuneen

Huonosti. Molemmilla on tällä hetkellä niin hektinen työtilanne, että esim tämän viikon jokaisena päivänä jompikumpi tai molemmat lapsista joutui sairauden takia olemaan kotona ja vanhempien piti silti tehdä etätöitä. Normaalisti lasten täytyy olla töiden takia päiväkodissa joka päivä klo 8–17.

Yksi vastaaja kertoi vastikään palanneensa töihin, joten hänen mielestään perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen oli ainakin siihen asti sujunut mutkitta. Hyvin sujui myös heillä, jotka kertoivat olevansa äitiyslomalla.

Seuraavaksi kysyin, minkälaiset asiat aiheuttavat kuormitusta heidän perheelleen. Vastaajat kertoivat kuormitusta aiheuttavan oman vapaa-ajan vähyyys. Eräs vastaaja kuitenkin iloitsi siitä, että lähipiiri auttaa saamaan vapaita hetkiä. Sairastelu, jaksamisen ongelmat, kiire, kotityöt sekä läheisten vaikeudet aiheuttivat myös kuormitusta. Eräs vastaaja suri sitä, ettei aikaa jää omille harrastuksille. Myös univaje, vanhempien yhteisen ajan puute, vauva-arki sekä leikki-ikäisen tunteenpurkaukset kuuluivat kuormituksen aiheuttajiin. Eräs vastaaja kertoi tukiverkoston puutteen olevan suurin kuormituksen aiheuttaja heidän perheessään.

Ensisijaisesti tukiverkoston puute ja nyt erityisesti tieto, että muualla Suomessa merkittävimmät tukipilarit menehtyivät viime vuonna. Tämä tekee sen, että meillä ei ole ketään ”back-uppia” pahan tilanteen varalle ja esim eilen kävi niin, että lähdimme miehen kanssa Tampereelle minin silmäleikkaukseeni, johon tarvitsin saattajan ja mies joutui ajamaan takaisin jo ennen leikkauksen alkua kun soitettiin hakemaan lapset päiväkodista. Jouduin tulemaan erittäin heikolla näöllä junalla perässä.

6.3 Kotitöiden ja lastenhoidon jakautuminen sekä tukiverkoston antama apu

Kyselyssä selvitettiin myös perheen työnjakoa lastenhoidon ja kotitöiden suhteen. Useimmiten työnjaon kerrottiin olevan melko tasapuolinen. Vastaajat kertoivat, että kotona oleva tekee enemmän, molemmat osallistuvat, vaikka aina ei mene ihan tasan. Usein tuntui vallalla olevan se periaate, että se tekee, joka ehtii tai jaksaa. Eräs vastaaja kertoi, että

Äiti tekee lähinnä kaikki kodinhoitoon liittyvät asiat esim. siivoaminen, pyykkääminen ja kaupassa käynti. Mies tekee välillä ruoan. Äidin yötyön luonteen vuoksi isä on illat/yöt/aamut lasten kanssa kun äiti töissä. Viikolla ovat päiväkodissa päivät.

Toinen vastaaja kertoi saaneensa masennusdiagnoosin, mikä oli aiheuttanut muutoksia kotitöiden jakautumisessa:

Esim lasten päiväkotikuljetukset ovat pitkälti minun harteillani, sillä mies käy kauempana töissä. Myös kotityöt ovat paljon kasautuneet minulle, mutta koska sain äskettäin masennusdiagnoosin, on mies joutunut ottamaan enemmän vastuuta asioista.

Tukiverkostoistansa vastaajat kertoivat niitä kyllä jonkin verran löytyvän, mutta tuen olevan melko vähäistä. Apuna perheillä oli vielä työelämässä olevia isovanhempia, sisarusia, ystäviä ja kummeja. Eräs vastaaja kertoi muun muassa, että heidän perheellään on perhekummi:

Minulla on paikkakunnalla yksi kaveri, mutta hänellä ei ole juurikaan kokemusta lasten hoidosta. Lisäksi meillä on perhekummi, jonka kanssa olemme tehneet keskinäisen sopimuksen, että hän voi silloin tällöin käydä hoitamassa lapsia. Lisäksi yksi maksullinen hoitaja. Lähin ja ainut sukulainen tällä hetkellä, joka voisi ottaa isompaa roolia, asuu Oulussa ja käy meillä n. kerran vuodessa.

Tukiverkoston antamasta avusta vastaajat kertoivat sen olevan lasten ajoittaista leikitystä, välillä otetaan lapsia yöksi ja joskus hoitavat tai ulkoilevat lasten kanssa muutaman tunnin.

Tukiverkostolta saatiin siis lähinnä pientä lastenhoitoapua, ja yksi vastaaja kertoi tukiverkoston auttavan myös asioiden hoitamisessa heidän puolestaan. Eräs vastaaja kertoi, että apua kyllä saa, mutta se ei kuitenkaan suoranaisesti lisää vanhempien jaksamista:

Joskus pari kertaa kuussa muutama tunti lasten hoitoa. Välillä kuukausia ei melkein ollenkaan. Nyt lasten mummu hakee lapsia hoidosta töidensä jälkeen 1–2 h ennen äidin paluuta töistä muutamana päivänä viikossa. Kiva asia lapsille, ei sinänsä lisää vanhempien jaksamista.

6.4 Iltaparkin merkitys perheelle sekä vaikutus jaksamiseen

Eräs vastaaja kertoi, että iltaparkki oli merkityksellinen etenkin syksyllä, kun lasten isä oli ulkomaankomennuksella viisi kuukautta ja äiti yksin kotona lasten kanssa. Toinen vastaaja kertoi sen olleen erittäin tärkeää harjoittelua lapselle tulevan päiväkodin aloituksen takia ja vanhemmillekin tervetullutta harjoitusta erossaoloon lapsesta. Vastauksissa kävi myös ilmi, että jo pelkkä tieto iltaparkin tarjoaman avun olemassaolosta helpotti arkea, vaikkei käytännössä olisi käyttänytkaan palvelua kovinkaan usein. Pelkkä ajatuskin kannusti jaksamaan. Erään vastaajan mukaan oli mukava saada vapaailtoja, ilman että täytyi pyytää isovanhempia apuun. Hän myös totesi, ettei kaksivuotiaille ole harrastuksia iltaisin, mihin lapsen voisi jättää ilman vanhempia, joten iltaparkki oli siinäkin mielessä heidän mielestään hyvä asia. Iltaparkissa lapsi sai seuraa ja tekemistä kodin ulkopuolella.

Toinen vastaaja kertoi iltaparkilla olevan seuraavanlainen merkitys:

Valtava, kun tukiverkostot ovat näin olemattomat. Myös lapsille iltaparkista on muodostunut erittäin tärkeä paikka, jonne kaivataan joka viikko ja hihkutaan jos muuna aikana ajetaan ohi alueesta.

Iltaparkin tarjoaman lastenhoitoavun kerrottiin vaikuttaneen jaksamiseen positiivisesti. Vaikka kyseessä on vain kaksi tuntia viikossa, niin se koettiin kuitenkin ”ehdottomasti tyhjää paremmaksi”. Vaikka sitä olisi hyödyntänyt vain harvoin, niin oltiin sitä mieltä, että ”auttaahan kaikki tällaiset jaksamaan paremmin”. Erään vastaajan mielestä iltaparkki oli ”kiva piristys viikkoon”. Eräs vastaaja kertoi, että olisivat ehkä hyödyntäneet iltaparkin tarjoamaan apua enemmän, jos eivät olisi olleet niin paljon kipeänä. Sama vastaaja myös pohti, että olisivat hyödyntäneet apua enemmän, jos ei olisi ollut talvi.

Kun illat pimenevät niin nopeasti ja ulkona on kylmä, ei raaski viedä lasta illaksi iltaparkkiin. Miten ihana, jos voisi vaikka kerran kuussa hyödyntää iltaparkkia ja saada hetki yhteistä aikaa. Arki rullaa vaan niin nopeasti ja iltaparkki on helppo unohtaa.

6.5 Iltaparkin tarjoama oma aika sekä kehittämisehdotukset

Kyselyyn vastaajat kertoivat käyttäneensä iltaparkin mahdollistaman vapaahetken esimerkiksi käymällä kaupassa, siivoten tai käymällä kävelyllä. Se on myös mahdollistanut erään vastaajan oman harrastuksen. Toinen vastaaja kertoi hyödyntäneensä iltaparkin tarjoaman ajan käymällä miehensä ja vauvansa kanssa kahvilassa, sekä toisella kertaa osallistuneensa päiväkodin vanhempainiltaan. Yksi vastaaja kertoi hoitaneensa sillä aikaa vauvaa tai käyneensä kirpputorilla. Eräs äiti kertoi, että

Monesti käydään miehen kanssa syömässä, mutta monesti aika ”täytyy” myös käyttää kaupassakäyntiin. Yhden kerran tultiin kotiin vain katsomaan telkkaria.

Useat vastaajat toivoivat, että iltaparkkia pidettäisiin kaksi kertaa viikossa. Joku vastaajista toivoisi sen olevan joskus jopa viikonloppuisin, että saisi itse tehtyä kotitöitä ja lapset pääsisivät viikonloppunakin ulkoilemaan. Eräs vastaajista toivoi, että iltaparkin paikkavarauksen voisi tehdä tekstiviestillä, ”kuten esim. seurakunnan parkkikerhossa”. Eräs vastaaja kertoi toivovansa, että iltaparkki alkaisi hieman myöhemmin, koska vanhemmat pääsevät töistä vasta klo 17. Sama vastaaja kertoi heidän olevan valmiita jopa maksamaan iltaparkista:

Olisi mahtavaa jos tämä mahdollisuus olisi useammin kuin yhtenä iltana ja ymmärrettävää jos ei esim resurssit riitä, mutta me ollaan keskenämme todettu, että tällainen on kyllä niin tärkeää meille, että olisimme ehdottomasti valmiit maksamaan tällaisesta palvelusta.

7 Johtopäätökset

Tutkimustulosten ja niiden analysoinnin perusteella voidaan päätellä, että Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämään iltaparkkiin lapsiaan tuoneet vanhemmat kokevat perhe-elämän ja työn yhteensovittamisen olevan välillä hankalaa. Haasteita siihen tuovat epäsäännölliset työajat, erään vastaajan puolison matkustamista vaativa työ, ylipäättänsä hektinen työtilanne tai vanhemman kaukana sijaitseva työpaikka. Perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen sujui niillä vastaajilla hyvin, joiden perheessä äiti oli äitiyslomalla tai kotiäitinä tai töihin paluu oli tapahtunut vastikään, eikä haasteita ollut ainakaan vielä esiintynyt.

Työnjako kotitöiden ja lastenhoidon suhteen vaikutti olevan melko tasapuolista vanhempien kesken. Monella perheellä oli tästä ajatus, että ”se tekee, joka ehtii tai jaksaa”. Ne äidit, jotka olivat äitiyslomalla tai kotiäitinä, kokivat niin, että kun he ovat kotona, heidän kuuluukin tehdä vähän enemmän.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että kyselyyn osallistuneissa perheissä eniten kuormitusta aiheuttaa lasten sairastelu. Myös oman jaksamisen ongelmat, masennus ja muut terveydelliset seikat olivat kuormitusta aiheuttavien asioiden joukossa. Kiire ja työelämän vaativuus kuuluivat myös kuormitusta aiheuttaviin tekijöihin. Kuormitusta aiheuttivat myös lapsiperhearkeen väistämättä kuuluvat asiat eli vanhempien yhteisen ajan vähyys, oman vapaa-ajan vähäinen määrä sekä se, ettei enää jää aikaa omille harrastuksille.

Tutkimuksen johtopäätöksenä todettakoon, että perheillä on käytettävissään vain vähäinen määrä tukiverkostoja. Monet kyselyyn vastanneet kertoivat, että heillä on olematon tukiverkosto. Vähäinen tukiverkosto koostui sukulaisista ja/tai muista läheisistä, vapaaehtoistoimijasta tai palkatusta lastenhoitoavusta. Tukiverkostolta saatu apu oli lähinnä ajoittaista lastenhoitoapua tai satunnaista apua asioidenhoidossa.

Iltaparkki koettiin merkitykselliseksi, sillä sen avulla lapsi on saanut seuraa ja tekemistä kodin ulkopuolella ja se on ollut apuna puolison pitkän ulkomaankomennuksen aikana. Vastaajat kokivat, että iltaparkista on ollut iloa ja hyötyä ihan konkretian tasolla, mutta se on toiminut myös

henkisenä tukena, sillä usein vastauksissa todettiin, että jo pelkkä tieto iltaparkin olemassaolosta on auttanut jaksamaan paremmin arjessa. Iltaparkilla on ollut positiivinen vaikutus palvelua käyttäneiden vanhempien jaksamiseen ja hyvinvointiin.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että suurin osa vanhemmista on käyttänyt iltaparkin mahdollistaman oman ajan kaupassakäyntiin, siivoamiseen, lenkkeilyyn, harrastamiseen tai kahdenkeskiseen aikaan puolison kanssa. Iltaparkille on siis tarvetta, sillä perheillä on yleisesti ottaen vain vähän tukiverkostoja käytettävissään ja niiltä saatu apu on vain satunnaista. Iltaparkki mahdollistaa vanhemmille myös kahdenkeskistä aikaa, mikä voi parhaimmillaan vaikuttaa positiivisesti koko perheen hyvinvointiin. Kun vanhempien parisuhde voi hyvin, vaikuttaa se suotuisasti myös lasten hyvinvointiin.

8 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tutkimustuloksen perusteella kävi selväksi, että Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämälle iltaparkille on kysyntää. Kysyntä voisi kuitenkin olla suurempaa ja iltaparkkiin olisi hyvä saada enemmän kävijöitä, jotta sitä kannattaisi edelleen jatkaa. Kyselyyn vastasi vain seitsemän äitiä eli iltaparkkia käyttäneistä perheistä kuusi jätti vastaamatta kyselyyn. Syytä tähän voi vain spekuloida. Emmehän tiedä, onko vastaamatta jättämiseen ollut syynä esimerkiksi jokin tekninen vika tai mistä sitä tietää, jättivätkö toimintaan pettyneet vastaamatta. Joka tapauksessa, otos oli melko pieni, joten sen varaan ei voi vielä kovin paljon rakentaa.

Idea tähän opinnäytetyöhön lähti alun perin siitä, että Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun työntekijät pelkäsivät lisääntyneen iltatyön määrän heikentävän heidän työssäjaksamistaan. Ratkaisuehdotuksena tähän kehitettiin iltaparkki, jotta työntekijöiden ei tarvitsisi tahoillaan olla samaan aikaan iltoja töissä. Iltaparkin myötä toivottiin, että ilta-aikaista lastenhoitoapua tarvitsevat perheet löytäisivät tiensä iltaparkkiin, eikä lapsiperheiden kotipalvelun asiakkuutta tarvittaisi. Tämä tutkimus ei vastaa siihen, onko lapsiperheiden kotipalvelun työntekijöiden iltatyön määrä vähentynyt ja työssäjaksaminen lisääntynyt, mutta mututuntumalta voisinkin todeta, ettei niin ole käynyt. Ne perheet, joissa edelleen käydään iltaisin, eivät tulisi autetuiksi pelkän iltaparkin avulla, sillä ongelmat niissä ovat monimuotoisempia. Iltaparkkiin on löytänyt kourallinen hämeenlinnalaisia perheitä, joissa avuksi riittää satunnainen lastenhoitoapu iltaparkin turvin.

Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden järjestämän iltaparkki ei ole kaupungissa ainoa vastaavanlaista toimintaa järjestävä taho. Hämeenlinna-Vanajan seurakunta pitää kerran viikossa maksutonta parkkikerhoa, joka tarjoaa lyhytaikaisen hoitopaikan yli 2-vuotiaille lapsille, ja lapsen voi tuoda parkkikerhoon korkeintaan kahdeksi tunniksi kerrallaan. Tämän opinnäytetyön ja sen tutkimustulosten myötä aloin pohtia, olisiko viisasta jatkossa tehdä yhteistyötä Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kanssa. Näin ollen perheille voisi mahdollistua tilapäinen lastenhoitoapu kaksi kertaa viikossa, niin kuin kyselyyn vastanneet toivoivat.

Lapsiperheiden kotipalvelun tiimipalaverissa 6.4.2022 tehtiin päätös, että iltaparkki-toiminta jatkuu edelleen syksyllä 2022. Sillä kun kyseessä on kokeilu, on vuosi vielä lyhyt aika tehdä kauaskantoisia johtopäätöksiä. Lisäksi iltaparkin käyttäjämäärän vähäisyyteen voi vaikuttaa Covid19- pandemia, joten senkään vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista lopettaa toimintaa näin lyhyeen. Kun pandemiatilanne helpottaa, voi kävijämäärä nousta korkeammaksi. Lisäksi iltaparkin jatkamista kannustaa se, että lapsiperheiden kotipalvelun tiimi palkittiin iltaparkin kehittämisestä Hämeenlinnan kaupungin Fiksua työtä- kehittämisspalkinnolla loppuvuodesta 2021. Toiminta on siis huomioitu kaupungin johtotasolla asti, joten myös se kannustaa palvelun jatkamiseen edelleen, ja miettimään keinoja, millä saataisiin tavoitettua lisää hämeenlinalaisia lapsiperheitä iltaparkin tarjoaman laadukkaan palvelun piiriin.

Lähteet

- Ahonpää, N. (2018). *Ennaltaehkäisevät, matalan kynnyksen sosiaalipalvelut lapsiperheille - asiakkaiden kokemuksia perhekioskista* [Opinnäytetyö, Satakunnan ammattikorkeakoulu]
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018111417173>
- Araneva, M. (2016). *Lapsen suojele. Toteuttaminen ja päätöksenteko*. Talentum pro.
- Heinström, M. (2018). *Lapsiperheiden osallisuus matalan kynnyksen avoimissa kohtaamispaikoissa* [Pro gradu- tutkielma, Itä-Suomen yliopisto] <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20181428>
- Helminen, J. (2006). Onnen kehto vai kurjuuden alho? Suomalaisten lapsiperheiden kurjistumisesta. Teoksessa J. Helminen (toim.), *Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa* (ss. 15–36). PS-kustannus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Tammi.
- Hämeen-Anttila, L. (2017). Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut. Teoksessa A. Kananoja, M. Lähteinen & P. Marjamäki (toim.), *Sosiaalityön käsikirja* (ss. 216–246). Tietosanoma.
- Hämeenlinnan kaupunki. (23.3.2022). *Perhekeskuksen palvelut*. <https://hameenlinna.fi/sosiaali-ja-terveys/perhekeskus-uppis/perhekeskuksen-palvelut/>
- Juhela, T. (2006). *Isovanhempien antama tuki ja lapsiperheen arjessa selviytyminen* [Pro gradu - tutkielma, Tampereen yliopisto]. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-16167>
- Juhila, K. (2018). *Aika, paikka ja sosiaalityö*. Vastapaino Oy.
- Juhila, K. (n.d.-a). Koodaaminen. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/>
- Juhila, K. (n.d.-b). Teemoittelu. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. (2012). *Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea*. Edita.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. (2013). *Tutkimus hoitotieteessä*. SanomaPro.
- Kokki, J. (2013). *Lapsiperheiden haastavat elämäntilanteet. Selvitys Parasta Lapsille ry:n perheleireille osallistuneiden perheiden syrjäytymisriskeistä ja osallisuuden*

mahdollisuuksista [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu].

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013093015660>

- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. (2014). Lapsiperheiden hyvinvointi. Teoksessa M. Vaarama, S. Karvonen, L. Kestilä, P. Moisio & A. Muuri (toim.), *Suomalaisten hyvinvointi 2014* (ss. 144-159). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. (2003). Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa S. Janhonen & M. Nikkonen (toim.), *Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä* (ss. 21–43). WSOY.
- Leemann, L. & Hämäläinen, R-M. (2015). *Matalan kynnyksen palvelut. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra)*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Peltomäki, R. (2014). *Perhetupa Pähkinä. Lapsiperheiden vanhempien kokemuksia Perhetupa Pähkinän toiminnasta ja sen vaikutuksista lapsiperheiden arkeen* [Opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014120418560>
- Pölkki, P. (2016). Ehkäisevä lastensuojelu ja varhainen tuki lapsiperheille. Teoksessa Törrönen, M., Hänninen, K., Jouttimäki, P., Lehto-Lunden, T., Salovaara, P. & Veistilä, M. *Vastavuoroinen sosiaalityö* (ss. 261-277). Gaudeamus.
- Raunio, K. (2009). *Olennainen sosiaalityössä*. Gaudeamus.
- Riihimäki, A. (2015). *Hyvinvointia tukemassa. Vanhempien kokemuksia lapsiperheiden palveluista Uuraisilla* [Opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015102415678>
- Sauli, H. (2001). Viikotyöaika lapsiperheissä. Teoksessa M. Bardy, M. Salmi & T. Heino (toim.), *Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun* (ss. 50–51). Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.
- Seppänen, H., Simola, T. & Liukkonen, T. (2021). *Lapsen ja perheen tukena*. Sanoma Pro Oy.
- Suomen virallinen tilasto. (n.d.). *Perheet*. Tilastokeskus. Haettu 19.04.2022 osoitteesta <http://www.stat.fi/til/perh/kas>
- Tanskanen, A., Hämäläinen, H. & Danielsbacka, M. (2020). Auttaminen ja vuorovaikutus sukupolvien ketjuissa. Teoksessa M. Danielsbacka, H. Hämäläinen & A. Tanskanen, *Suomalainen auttaminen. Tukiverkostot suurten ikäluokkien ja heidän lastensa elämässä* (ss. 15-27). Gaudeamus.
- THL. (7.6.2021). *Lapsiperheiden kotipalvelu*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 19.04.2022 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/lapsiperheiden-kotipalvelu>

- THL. (13.1.2022). *Lastensuojelu*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 11.03.2022 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/lastensuojelu>
- Tikkaoja, M. (2014). *Ennaltaehkäisevä lapsiperhetyö aikuissosiaalityössä: asiakkaiden kokemuksia voimaantumisesta ja vanhemmuuden tukemisesta* [Pro gradu- tutkielma, Lapin yliopisto]. <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61526/Tikkaoja.MAria.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Tirkkonen, B. (2015). *Monikulttuurisen lapsiparkkitoiminnan kehittäminen Familia Ry:ssä* [Opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015112517727>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Törrönen, M. & Vornanen, R. (2004). Lastensuojelun ehkäisevä työ. Teoksessa A. Puonti, T. Saarnio & A. Hujala (toim.), *Lastensuojelu tänään* (ss. 154–191). Tammi.
- Törrönen, M. (2010). Lapsuuden elinolot ja hyvinvoinnin edellytykset. Teoksessa M. Törrönen & K. Pärnä (toim.), *Voimaannuttavat suhteet perhekuntoutuksessa* (ss. 15-40). Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten kuntoutussäätiö.
- Törrönen, M. (2012). *Onni on joka päivä. Lapsiperheen arki ja hyvinvointi*. Gaudeamus.
- Valli, R. & Perkkilä, P. (2018). Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (ss. 117–128). PS-kustannus.
- Valli, R. (2018). Aineiston keruu kyselylomakkeella. Teoksessa R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (ss. 92–116). PS-kustannus.
- Vilén, M., Hansen, M., Janhunen, T., Kytöpuu, K., Salo, S., Seppänen, P., Seppänen, S. & Tapio, N. (2010). Perhe ja perhetyö. Teoksessa Vilén, M., Tapio, N., Toivanen, R. & Seppänen, P. (toim.), *Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön* (ss. 10-59). Kirjapaja.

Opinnäytetyön nimi: ”Ihanaa, kun tällaista järjestetään!” Vanhempien kokemuksia Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun iltaparkki-kokeilusta.

Opinnäytetyön tekijä(t): Marisa Tanner

Aineiston hankinnan menetelmät ja aineiston muoto

Aineisto kerätään Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämään iltaparkkiin lapsiaan tuoneilta vanhemmilta. Aineisto kerätään Webropol-kyselyllä. Linkit kyselyyn lähetetään vanhemmille WhatsApp-viesteillä.

Analysoitava aineisto tulee olemaan tekstiä. Opinnäytetyössä ei kerätä minkäänlaisia henkilötietoja, sillä niillä ei ole tutkimuskysymyksen kannalta merkitystä.

Aineistojen säilytys opinnäytetyöprosessin aikana

Opinnäytetyön tutkimusaineisto tallennetaan ja säilytetään opiskelijan henkilökohtaisella työasemalla. Vain opiskelija pääsee käsittelemään aineistoa.

Aineistojen käsittely opinnäytetyön valmistuttua

Opinnäytetyössä kerättyä aineistoa käytetään vain tässä opinnäytetyössä ja tutkimuksessa. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen aineisto tuhotaan 1 vuoden kuluttua opinnäytetyön hyväksymispäivästä. Tähän asti aineistoa säilytetään tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen ja niin, että aineisto on vain tutkijan/opiskelijan saavutettavissa.

Hyvä vastaaja,

tämä saatekirje ja Webropol-kyselylomake on tarkoitettu teille, jotka olette tuoneet lastanne/lapsianne **Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun järjestämään iltaparkkiin.**

Kyselytutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten iltaparkki on vaikuttanut perheiden hyvinvointiin ja miten toimintaa voisi jatkossa kehittää vastaaman paremmin perheiden tarpeita.

Tutkimuksen tekijänä toimii sosionomiopiskelija Marisa Tanner Hämeen ammattikorkeakoulusta. Marisa työskentelee lapsiperheiden kotipalvelussa ja toimii vuorollaan iltaparkin ohjaajana. Vastauksia tullaan käyttämään osana Marisan opinnäytetyön aineistoa. Opinnäytetyö on nimeltään "Ihanaa, kun tällaista järjestetään!" Vanhempien kokemuksia Hämeenlinnan kaupungin lapsiperheiden kotipalvelun iltaparkki-kokeilusta. Valmis opinnäytetyö on luettavissa osoitteessa www.theseus.fi. Työn toimeksiantajana on Hämeenlinnan kaupunki, lapsiperheiden kotipalvelu ja työn työelämäohjaajana lapsiperheiden kotipalvelun lähijohtaja Maarit Kiviluoto. Hämeen ammattikorkeakoulusta työtä ohjaa lehtori Seija Pajari-Stylman.

Vastaamalla Webropol-kyselyyn, joka löytyy tämän saatekirjeen alapuolelta, annatte suostumuksenne tutkimukseen osallistumisesta. **Kysely on auki 24.2.-18.3.2022.**

Vastaaminen on vapaaehtoista, mutta hyvin tärkeää. On toivottavaa, että kyselyyn vastaisi jokainen iltaparkkiin lapsensa tuoneen perheen vanhempi, vaikka lapsi/lapset olisivat käyneet iltaparkissa vain kerran. Tutkimuksen yleistettävyyden takaamiseksi sekä tutkimustulosten hyödyntämisen vuoksi on tärkeää, että vastauksia tulisi mahdollisimman paljon.

Vastaukset ovat vain tutkimuksen tekijän sekä tilaajan käytössä, eikä niitä luovuteta kolmansille osapuolille. Kyselyssä ei käsitellä henkilötietoja, eikä vastaajia voi tunnistaa.

Suuri kiitos jo etukäteen vastauksista ja yhteistyöstä!

Marisa Tanner, lapsiperheiden kotipalvelu, Hämeenlinnan kaupunki,
marisa.tanner@hameenlinna.fi, p. 050 577 4410

Seija Pajari-Stylman, lehtori, Hämeen ammattikorkeakoulu, seija-pajari-stylman@hamk.fi,
p. 050 477 9000

Maarit Kiviluoto, lähijohtaja, lapsiperheiden kotipalvelu, Hämeenlinnan kaupunki,
maarit.kiviluoto@hameenlinna.fi, p. 040 585 8235

Liite 3: Webropol-kysely

Perhemuotomme on

- Ydinperhe
- Yksinhuoltajaperhe
- Uusperhe
- Sateenkaariperhe
- Jokin muu, mikä?

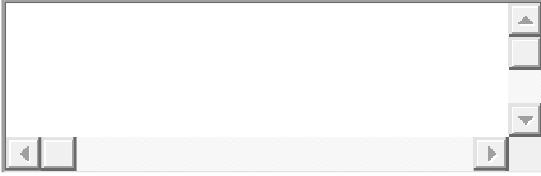
Vastaajana

- Äiti
- Isä
- Joku muu, kuka?

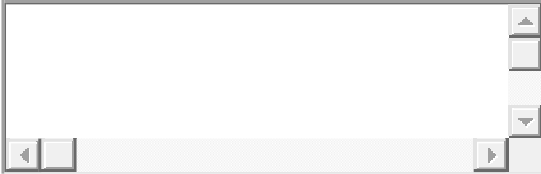
Olen

- Työssä
- Työtön
- Opiskelija
- Jotain muuta, mitä?

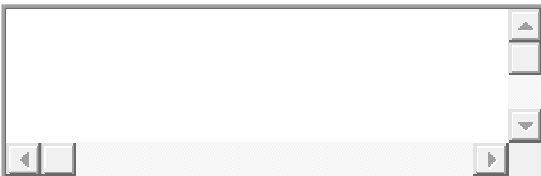
Miten teidän perheessänne onnistuu perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen?

An empty rectangular text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is designed for multi-line text entry.

Minkälaiset asiat aiheuttavat kuormitusta perheellenne?

An empty rectangular text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is designed for multi-line text entry.

Minkälainen työnjako perheessänne on lastenhoidon ja kotitöiden suhteen?

An empty rectangular text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is designed for multi-line text entry.

Minkälaisia tukiverkostoja perheellänne on?

An empty rectangular text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and horizontal scrollbars at the bottom, indicating it is designed for multi-line text entry.

Minkälaista apua perheenne saa tukiverkostolta?

An empty text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, both with standard arrow and track icons.

Mistä saitte tietää iltaparkista?

An empty text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, both with standard arrow and track icons.

Minkälainen merkitys iltaparkilla on perheellenne?

An empty text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, both with standard arrow and track icons.

Miten iltaparkki on vaikuttanut jaksamiseen vanhempana, etenkin nyt Covid19-pandemian aikana?

An empty text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, both with standard arrow and track icons.

Miten olet käyttänyt iltaparkin mahdollistaman "oman ajan"?

An empty text input field with a light gray border. It features a vertical scrollbar on the right side and a horizontal scrollbar at the bottom, both with standard arrow and track icons.

Miten toivoisit iltaparkkia kehitettävän jatkossa?

Liite 4. Taulukko teemoittelusta

KYSYMYS	SITAATIT	LUOKKA	TEEMA
<i>Miten teidän perheessänne onnistuu perhe-elämän ja työn yhteen-sovittaminen?</i>	<p>Haastavaa. Yötyö ja matkustamista vaativa työ vaikeuttavat. Isä kaukana töissä. Mennyt huonosti. Hektinen työtilanne. Lapset joutuvat olemaan päiväkodissa joka päivä klo 8–17.</p> <p>Helppoa, kun toinen kotiäitinä. Mennyt hyvin, kun vasta palannut töihin. Sujuu hyvin, kun äiti äitiyslomalla.</p>	<p>Perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen haastavaa</p> <p>Perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen sujuu hyvin</p>	<p>PERHE- ELÄMÄN JA TYÖN YHTEEN- SOVITTA- MINEN</p>
<i>Minkälainen työnjako perheessänne on lastenhoidon ja kotitöiden suhteen?</i>	<p>Jaettu tasa-arvoisesti. Se tekee, kumpi jaksaa. Kotona oleva tekee enemmän. Molemmat osallistuvat, aina ei mene tasan. Jakautuu melko tasaisesti. Se tekee, joka ehtii. Vanhemmat hoitavat vuoron perään.</p> <p>Äiti hoitaa kotityöt. Äiti tekee kodinhoidolliset asiat, käy kaupassa. Isä tekee välillä ruoan.</p> <p>Äiti hoitaa päiväkotikuljetukset. Isä hoitaa lapset iltaisin/öisin/aamuisin, kun äiti töissä yöt.</p>	<p>Tasa-arvoinen</p> <p>Kotityöt</p> <p>Lastenhoito</p>	<p>TYÖN- JAKO</p>

